

PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI

ZA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA

ZA OPĆINU BOSILJEVO

za razdoblje od 1. travnja 2024. do 31. ožujka 2034.

BOSILJEVO, 2024.

OSNOVNI PODACI O PROJEKTU:

IZRADA LOVNOGOSPODARSKOG PLANA	
vrsta lovnogospodarskog plana:	PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI
za područje:	OPĆINA BOSILJEVO
za razdoblje:	od 1. travnja 2024. do 31. ožujka 2034. godine
naručitelj:	OPĆINA BOSILJEVO
adresa:	Ulica iseljenika Bosiljeva 1, 47251 Bosiljevo
OIB:	08374469913
izvoditelj:	ANEMONA NATURA d.o.o. za usluge u šumarstvu
adresa:	Matije Jurja Šporera 20, 47000 Karlovac
OIB:	40678754626
broj licencije izvoditelja:	2230
stručna osoba izvoditelja:	TVRTKO KOLARIĆ, dipl.ing.šum.
broj licencije stručne osobe izvoditelja:	667
ZA NARUČITELJA:	
osoba ovlaštena za zastupanje: predsjednik Općinskog vijeća:	načelnik – Josip Kasun Marijan Mateša

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. OSNOVNE NAPOMENE	1
1.2. POPIS KORIŠTENIH UPUTA I LITERATURE	2
2. AKT O PROGLAŠENJU ILI USTANOVLJENJU POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA	5
3. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM	7
3.1. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA	7
3.2. ISKAZ POVRŠINA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM	7
3.3. OPIS PRIRODNIH ZNAČAJKI POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA.....	9
4. PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI	12
4.1. PRIKAZ VRSTA DIVLJAČI	12
4.2. PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNIH VRSTA DIVLJAČI	13
4.3. PROCJENA BROJNOG STANJA SITNIH VRSTA DIVLJAČI.....	17
5. UVJETI ZAŠTITE PRIRODE (ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu)	31
5.1. UTJECAJ ZAHVATA I AKTIVNOSTI NA PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE	39
6. MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI	41
7. MJERE ZA SPRJEČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI	48
8. BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA	53
9. PRIKAZ FINACIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU PROGRAMA.....	74
10. KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI.....	75
POPIS PRILOGA	75

1. UVOD

1.1. OSNOVNE NAPOMENE

Temeljem članka 57. *Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači* ("Narodne novine" broj: 40/06., 92/08., 39/11. i 41/13.) **Program zaštite divljači** je planski akt koji osigurava zaštitu divljači na površinama na kojima je zabranjeno ustanovljenje lovišta (površine izvan lovišta). Program za razdoblje od 10 godina donosi pravna ili fizička osoba koja koristi zemljište ili upravlja zemljištem iz članka 11. stavka 2. točaka 1.-8. *Zakona o lovstvu* ("Narodne novine" broj: 99/18., 32/19. i 32/20.) kojim je propisano da je zabranjeno ustanovljenje lovišta na:

1. miniranim površinama i sigurnosnom pojasu širine do 100 m
2. moru i ribnjacima s obalnim zemljištem koje služi za korištenje ribnjaka
3. u rasadnicima, nasadima voćaka, vinove loze i višegodišnjega ukrasnog, ljekovitog i drugog bilja koji su namijenjeni intenzivnoj proizvodnji te pašnjacima, **ako su ograđeni** ogradom koja sprječava prirodnu migraciju dlakave divljači
4. zaštićenim dijelovima prirode ako je posebnim propisima u njima zabranjen lov
5. **javnim cestama i drugim javnim površinama**
6. **građevinskom području**, osim na neizgrađenom dijelu građevinskog područja do njegova privođenja namjeni
7. vojnim lokacijama
8. **drugim površinama na kojima je aktom o proglašenju njihove namjene zabranjen lov.**

Na navedenim površinama na kojima je zabranjeno ustanovljenje lovišta, odnosno na površinama izvan lovišta, prisustvo divljači uglavnom nije poželjno jer utječe na smanjenje u prvom redu javnozdravstvene te i općenite sigurnosti, ugrožava ljudske živote i imovinu, a dovodi i do šteta na divljači. Na ovoj površini izvan lovišta Općine Bosiljevo stalno ili povremeno obitava određeni broj divljači.

Općina Bosiljevo, Ulica iseljenika Bosiljeva 1, 47251 Bosiljevo, OIB: 08374469913, koristi zemljište i upravlja zemljištem na kojima je zabranjeno ustanovljenje lovišta, odnosno na površinama izvan lovišta, na području Općine Bosiljevo. Općina Bosiljevo sastavni je dio Karlovačke županije. Sjeverozapadna i sjeverna granica je rijeka Kupa, koja je ujedno i državna granica s Republikom Slovenijom, na zapadu graniči s Gradom Vrbovsko, na jugozapadu i jugu s Gradom Ogulin, te na istoku i jugoistoku s Općinom Generalski stol, a na sjeveroistoku s Općinom Netretić.

Temeljem *Zakona o zaštiti prirode* ("Narodne novine" broj: 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19), koji štiti sve životinjske vrste, u kategoriji strogo zaštićenih su određene vrste, dok se pojedinim vrstama, uz njihovu zaštitu i gospodari temeljem *Zakona o lovstvu* koji divljač razvrstava na krupnu i sitnu, te dlakavu i pernatu.

Ovaj **PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI OPĆINE BOSILJEVO** namijenjen je za definiranje stanja na površinama na kojima se ne ustanovljuje lovište, odnosno na površinama izvan lovišta, za područje prostora unutar administrativnih granica Općine Bosiljevo, procjenu vrsta i broja divljači koja stalno obitava i koja se povremeno ili privremeno zadržava na tim površinama, a u skladu sa zakonskim propisima.

Člancima 43.-51. *Zakona o lovstvu* određena je obveza izrade i donošenja lovnogospodarskog plana, te je, u skladu s *Pravilnikom o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači*, ovaj **PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI OPĆINE BOSILJEVO** izrađen za rok od 10 godina, s važnošću **od 1. 04. 2024. do 31. 03. 2034. godine.**

Ovaj lovnogospodarski plan izradilo je trgovačko društvo ANEMONA NATURA d.o.o., licencija broj: 2230. Elaborat je izradio Tvrtko Kolarić, dipl.ing.šum., ovlašteni inženjer, broj ovlaštenja Š 667.

1.2. POPIS KORIŠTENIH UPUTA I LITERATURE

Za izradu ovog *Programa* korištena je zakonska i podzakonska regulativa Republike Hrvatske iz područja lovstva i ostalih područja vezanih za lovstvo (šumarstva, veterinarstva, zaštite prirode i drugih), Direktive i uredbe Europske unije iz područja zaštite prirode i Međunarodni ugovori iz područja zaštite prirode, te stručna literatura i službene web baze podataka nadležnih tijela javne uprave:

Zakonska i podzakonska regulativa Republike Hrvatske iz područja LOVSTVA

Zakon o lovstvu ("Narodne novine" broj: 99/18., 32/19. i 32/20.)

1. Pravilnik o uvjetima i načinu lova ("Narodne novine" broj: 48/22.)
2. Pravilnik o središnjoj lovnoj evidenciji ("Narodne novine" broj: 45/22.)
3. Pravilnik o trofejima divljači ("Narodne novine" broj: 24/21.)
4. Pravilnik o lovniku ("Narodne novine" broj: 108/19.)
5. Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarskih planova ("Narodne novine" broj: 108/19.)
6. Pravilnik o lovačkim psima ("Narodne novine" broj: 108/19.)
7. Pravilnik o lovostaju ("Narodne novine" broj: 94/19.)
8. Pravilnik o sokolarstvu ("Narodne novine" broj: 47/19. i 122/20.)
9. Pravilnik o načinu uporabe lovačkog oružja i naboja ("Narodne novine" broj: 37/19.)
10. Pravilnik o odštetnom cjeniku ("Narodne novine" broj: 31/19.)
11. Pravilnik o cjeniku divljači ("Narodne novine" broj: 20/19.)
12. Pravilnik o lovočuvarskoj službi ("Narodne novine" broj: 16/19.)
13. Pravilnik o potvrdi o podrijetlu divljači i njezinih dijelova i načinu označavanja divljači ("Narodne novine" broj: 15/19.)
14. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači i Stručna podloga za bonitiranje i utvrđivanje lovnoproduktivnih površina u lovištima RH ("Narodne novine" broj: 40/06., 92/08., 39/11. i 41/13.)
15. Pravilnik o osposobljavanju kadrova u lovstvu ("Narodne novine" broj: 78/06. i 92/08.)

Zakon o državnom inspektoratu ("Narodne novine" broj: 99/18. i 117/21.)

Pravilnik o službenoj iskaznici i znački inspektora Državnog inspektorata ("Narodne novine" broj: 84/19., 123/19. i 36/20.)

Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana ("Narodne novine" broj: 94/18. i 42/20.)

Dio zakonske i podzakonske regulative Republike Hrvatske iz područja ŠUMARSTVA

Zakon o šumama ("Narodne novine" broj: 68/18., 115/18., 98/19., 32/20., 145/20., 101/23. i 36/24.)

Dio zakonske i podzakonske regulative Republike Hrvatske iz područja PROMETA

1. Odluka o razvrstavanju javnih cesta («Narodne novine» broj: 59/23., 64/23., 71/23. i 97/23.)
2. Uredba o razvrstavanju željezničkih pruga («Narodne novine», broj: 84/21.)

Dio zakonske i podzakonske regulative Republike Hrvatske iz područja VETERINARSTVA

Zakon o veterinarstvu ("Narodne novine" broj: 82/13., 148/13., 115/18., 52/21., 83/22. i 155/22.)

1. Pravilnik o osposobljavanju lovaca za prvi pregled odstrijeljene divljači namijenjene stavljanju na tržište («Narodne novine», broj: 88/23.)

Dio zakonske i podzakonske regulative Republike Hrvatske iz područja ZAŠTITE PRIRODE I OKOLIŠA

1. **Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine** ("Narodne novine" broj: 72/17.)
2. **Zakon o zaštiti prirode** ("Narodne novine" broj: 80/13., 15/18., 14/19. i 127./19.)
  - a) Pravilnik o skupljanju zavičajnih divljih vrsta ("Narodne novine" broj: 114/17.)
  - b) Pravilnik o naknadi štete od životinja strogo zaštićenih vrsta ("Narodne novine" broj: 114/17.)
  - c) Pravilnik o stranim vrstama koje se mogu stavljeti na tržište te invazivnim stranim vrstama ("Narodne novine" broj: 17/17.)
  - d) Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama ("Narodne novine" broj: 144/13. i 73/16.)
  - e) Odluka o zavičajnim divljim vrstama čije je uzimanje iz prirode i održivo korištenje dopušteno ("Narodne novine" broj: 17/15. i 68/16.)
  - f) Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa ("Narodne novine" broj: 27/21. i 101/22.)
  - g) Pravilnik o prijelazima za divlje životinje ("Narodne novine" broj: 5/07.)
  - h) Pravilnik o naknadi štete od strogo zaštićenih vrsta ("Narodne novine" broj: 97/23.)

EKOLOŠKA MREŽA NATURA 2000

- a) Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine, broj 80/19. i 119/23.)
  - b) Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže ("Narodne novine" broj: 25/20. i 38/20.)
  - c) Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže ("Narodne novine" broj: 111/22.)
3. **Zakon o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima** ("Narodne novine" broj: 15/18. i 14/19.)
  4. **Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama** ("Narodne novine" broj: 94/13., 14/19. i 69/22.)
  5. **Zakon o zaštiti okoliša** ("Narodne novine" broj: 80/13., 153/13., 78/15., 12/18. i 118/18.)

STRUČNA LITERATURA

1. Darabuš S., Jakelić I. Z., "Osnove lovstva", Zagreb, 1996.
2. Državni hidrometeorološki zavod Zagreb, "Osnovne termičke i oborinske prilike na području Hrvatske", Zagreb, 1961-2000.
3. Martinović J., "Tla u Hrvatskoj", Zagreb, 2000. i pedološka karta države Hrvatske (1:500000) kartografska numeracija 1-51
4. Mustapić Z. i suradnici "Lovstvo", Zagreb, 2004.
5. Valetinčić S., "Bolezni divljadi", Ljubljana, 1981.

WEB BAZE PODATAKA

- <http://geoportal.dgu.hr/>
- <http://javni-podaci-karta.hrsume.hr/>
- <http://www.bioportal.hr/gis/>
- <http://www.dhmz.htnet.hr/>
- <http://www.katastar.hr/dgu/>
- <https://www.bosiljevo.hr/>

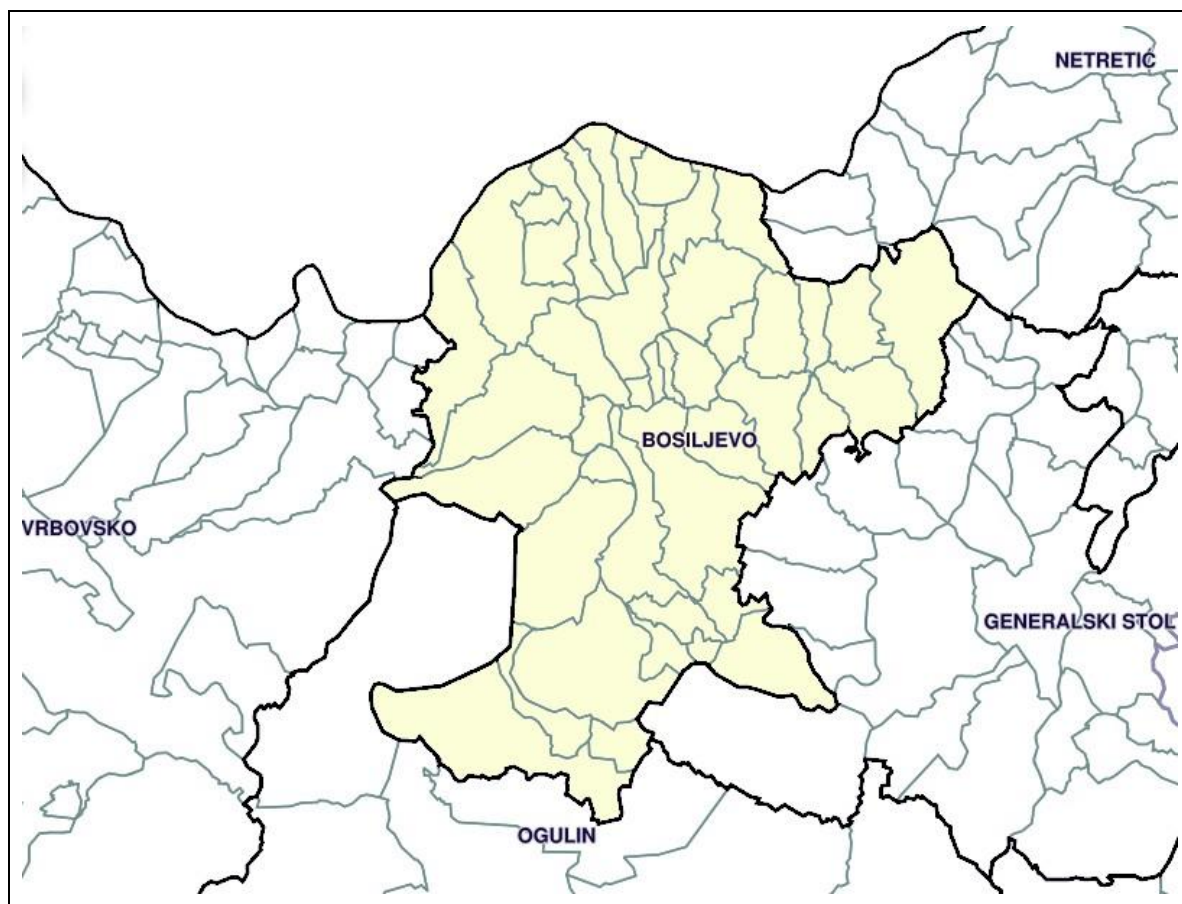
2. AKT O PROGLAŠENJU ILI USTANOVLENJU POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA

Organizaciju, zaštitu, korištenje, namjenu i uređivanje prostora utvrđuje Prostorni plan uređenja (PPU). Prostorni plan uređenja Općine Bosiljevo (PPUO) izrađen je 2007. godine (Glasnik Općine Bosiljevo 37/07) te njegove izmjene i dopune (Službeni glasnik Općine Bosiljevo 16/15, 6/18, 03/19 – pročišćeni tekst, 4/22).

Odredbama PPUO BOSILJEVO određene su osnovne namjene površina koje su definirane zonama različitih namjena čiji je prikaz dan u grafičkim prilogima PPUO BOSILJEVO.

Općina Bosiljevo smještena je na području Karlovačke županije na površini od 111,45 km², odnosno 11.145,00 ha. Sjedište Općine Bosiljevo je naselje Bosiljevo, a ona administrativno obuhvaća 43 naselja:

1. Beč	12. Jančani	23. Milani	34. Skoblić Brdo
2. Bitorajci	13. Johi	24. Novo Selo Bosiljevsko	35. Soline
3. Bosanci	14. Kasuni	25. Orišje	36. Spahići
4. BOSILJEVO	15. Korenić Brdo	26. Otok na Dobri	37. Strgari
5. Dani	16. Kraljevo Selo	27. Podrebar	38. Špehari
6. Dugače	17. Krč Bosiljevski	28. Podumol	39. Umol
7. Fratrovci	18. Laslavići	29. Potok Bosiljevski	40. Varoš Bosiljevski
8. Fučkovac	19. Lipovščaki	30. Pribanjci	41. Vodena Draga
9. Glavica	20. Lisićina Gorica	31. Rendulići	42. Vrhova Gorica
10. Grabrk	21. Malik	32. Resnik Bosiljevski	43. Žubrinici
11. Hrsina	22. Mateše	33. Sela Bosiljevska	

<https://gis.kazup.hr/gis> (obrada Anemona natura d.o.o.)

Ovaj *Program zaštite divljači* donosi se za površine izvan lovišta na području Općine Bosiljevo, odnosno za ukupno 248 ha površina iskazanih u obrascu PZD-1 ovog *Programa*.

Zakon o lovstvu propisuje na kojim je površinama zabranjeno ustanovljavanje lovišta, a to su javne površine i građevinsko područje koje proizlaze iz PP pri čemu je naglasak stavljen na građevinsko područje, osim na neizgrađene dijelove građevinskog područja do njegova privođenja namjeni.

Površine iz PP dakle sadržavaju površine građevinskog područja koje nisu privedene namjeni, a predviđene su kao površine javne namjene, ali je na njima sukladno Zakonu o lovstvu ipak dopušteno ustanovljavanje lovišta sve do privođenja namjeni.

Stoga unutar navedenih 248 hektara javne i građevinske namjene u naravi ima šuma i poljoprivrednog zemljišta koje u PZD1 obrascu nisu prikazane kao takve jer se radi o sada neizgrađenom građevinskom području i u tom smislu moguće su promjene u narednih 10 godina. Prikazivanje tih površina u PZD-1 obrascu kao šume i poljoprivredno zemljište bilo bi neispravno jer bi se moglo tumačiti da su to površine na kojima je dopušteno ustanovljavati lovišta, iako u stvarnosti one nisu lovište, one u PP-u imaju javnu i građevinsku namjenu ali trenutno nisu privedene toj namjeni.

3. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM

3.1. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA

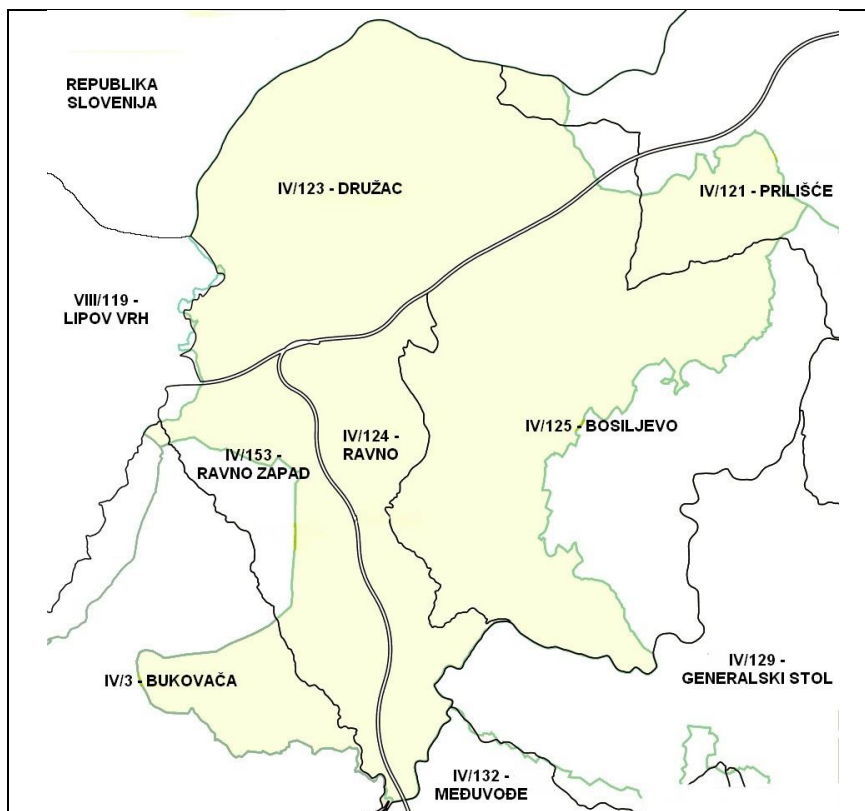
Općina Bosiljevo sastavni je dio Karlovačke županije. Sjeverozapadna i sjeverna granica je rijeka Kupa, koja je ujedno i državna granica s Republikom Slovenijom, na zapadu graniči s Gradom Vrbovsko, na jugozapadu i jugu s Gradom Ogulin, te na istoku i jugoistoku s Općinom Generalski stol, a na sjeveroistoku s Općinom Netretić.

Prema popisu stanovništva 2021. godine Općina Bosiljevo ima 1.065 stanovnika (10,4 st./km²).

Granica prostora za koji se izrađuje Program zaštite divljači za Općinu Bosiljevo odnosi se na područja utvrđena Prostornim planom uređenja (PPU) Općine Bosiljevo, obuhvaća nerazvrstane javne ceste i druge javne površine, građevinska zemljišta oko izgrađenih objekata i objekata u izgradnji te građevinskih zemljišta predviđenih za izgradnju nakon njihove izgradnje.

Na području obuhvata Općine Bosiljevo i granično s obuhvatom nalaze se lovišta:

Broj i naziv lovišta	Površina unutar obuhvata	Broj i naziv lovišta graničnog s obuhvatom
IV/3 - BUKOVAČA	0,02	IV/129 - GENERALSKI STOL
IV/121 - PRILIŠĆE	11,40	IV/132 - MEĐUVOĐE
IV/123 - DRUŽAC	81,45	
IV/124 - RAVNO	72,75	
IV/125 - BOSILJEVO	71,97	
IV/153 - RAVNO ZAPAD	9,81	
VIII/119 - LIPOV VRH	0,33	
UKUPNO	247,69	

<https://gis.kazup.hr/gis> (obrada Anemona natura d.o.o.)

3.2. ISKAZ POVRŠINA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM

obrazac PZD-1

STRUKTURA POVRŠINA				
NAZIV POVRŠINE	VRSTA POVRŠINE	KULTURA	ZEMLJOVLASNIČKO RAZMJERJE	HA
1	2	3	4	5
KULTURE	ŠUMSKO ZEMLJIŠTE	OBRASLO	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
		NEOBRASLO	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
	UKUPNO ŠUMSKO		DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
	POLJOPRIVREDNO	ORANICE	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
		LIVADE	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
		PAŠNJACI	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
		VIŠEGODIŠNJI NASADI (neograđeni)	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
Σ			-	
OSTALO	DRŽAVNO	-		
	PRIVATNO	-		
	Σ	-		
UKUPNO POLJOPRIVREDNO		DRŽAVNO	-	
		PRIVATNO	-	
		Σ	-	
SVEUKUPNO ŠUMSKO i POLJOPRIVREDNO		DRŽAVNO	-	
		PRIVATNO	-	
		Σ	-	
JAVNE POVRŠINE	PROMETNICE			17
	DRUGE JAVNE POVRŠINE			231
			Σ	248
OGRADENI VIŠEGODIŠNJI NASADI	VOĆNJACI			-
	VINOGRADI			-
	RASADNICI			-
	OSTALO			-
		Σ	-	
PRIVREDNI OBJEKTI	RIBNJACI			-
	OSTALO			-
			Σ	-
DRUGE POVRŠINE	VODE			-
	OSTALO			-
			Σ	248
			ΣΣ	248

Površine su utvrđene na temelju digitalizacije karata Državne geodetske uprave - <http://geoportal.dgu.hr/> i <http://www.katastar.hr/dgu/> te kartografskih prikaza Prostornog plana uređenja Općine Bosiljevo.

3.3. OPIS PRIRODNIH ZNAČAJKI POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA

OROGRAFSKE ZNAČAJKE

Područje Općine Bosiljevo je sastavni dio široke i niske vapnenačke zaravni Karlovačkog krša u krajnjem jugozapadnom dijelu Središnje Hrvatske, prijelaznom prostoru prema Gorskoj Hrvatskoj (dinarski rub Panonske nizine). Njegovu sjevernu granicu čini duboka i uska kanjonska dolina rijeke Kupe, koja protječe kroz plitku i nisku karlovačku zaravan s brojnim ponikvama i drugim krškim oblicima, ali i zazelenjenom zemljom reliktnom crvenicom, pa iz toga i naziv za ovaj kraj "plitki krš". Krajnju jugoistočnu granicu ove Općine čini također atraktivna uska i duboka kanjonska dolina rijeke Dobre, usječena u kršku vapnenačku zaravan.

HIDROGRAFSKE ZNAČAJKE

Područjem Općine Bosiljevo prolaze dvije rijeke: Kupa u dužini 9,8 km i Dobra u dužini 9,4 km. Obje rijeke teku gotovo paralelno u smjeru od jugozapada prema sjeveroistoku, na međusobnom razmaku od cca 5-7 km. Vodeni tokovi su se usjekli u karbonatnu podlogu i formirali uske riječne doline kanjanskog oblika, pa poplave ne izazivaju veće štete. Kupa teče sjevernom granicom Općine, prema Republici Sloveniji i na ovom dijelu nema pritoka. Rijeka Dobra teče jugoistočnom granicom Općine, od naselja Otok na Dobri do naselja Dani i prihvaća potok Ribnjak i ponornicu Bosiljevski potok.

KLIMATSKE ZNAČAJKE

Za prikaz klimatskih značajki područja Općine Bosiljevo, a time i za ovu površinu izvan lovišta, za razdoblje 1993.-2022. (standardni meteorološki višegodišnji prosjek od 30 godina) analizirani su podaci meteorološke postaje Karlovac, 110 mn/v, geografska širina 45°30' N i dužina 15°34' E. (Izvor: Državni hidrometeorološki zavod Zagreb - <http://www.dhmz.htnet.hr/>). Na ovom području nema meteoroloških stanica. Područje ima kontinentalnu klimu čije su općenite značajke pravilna proljeća, relativno vruća i duga ljeta, pro hladne jeseni i hladne i snježne zime. Prosječna godišnja temperatura zraka je **11,0°C**, te je primjenom Gračaninovog toplinskog faktora klima umjereno topla. Promjene u raspodjeli temperature zraka unosi reljef pa se na relativno malom prostoru mogu susresti velike temperaturne razlike između nizinskog dijela općine uz rijeku Kupu i visinskog središnjeg dijela. Godišnje količine padalina su 1.108,2 mm, Langov kišni faktor je 100,7 te je ovo područje u humidnoj (vlažnoj) klimi. Elementi klime: temperatura, padaline i vjetrovi, životno utječu kako na faunu tako i na floru, Zbog konfiguracije terena i položaja šumskih kompleksa cjelokupnog prostora Općine Bosiljevo, pa time i ovih površina izvan lovišta prisutni su stalni, periodični i dnevni lokalni vjetrovi tijekom cijele godine, a najučestaliji su vjetrovi sjeverozapadnog i sjevernog smjera, no učestalije se javlja i zapadnjak.

EDAFSKE ZNAČAJKE

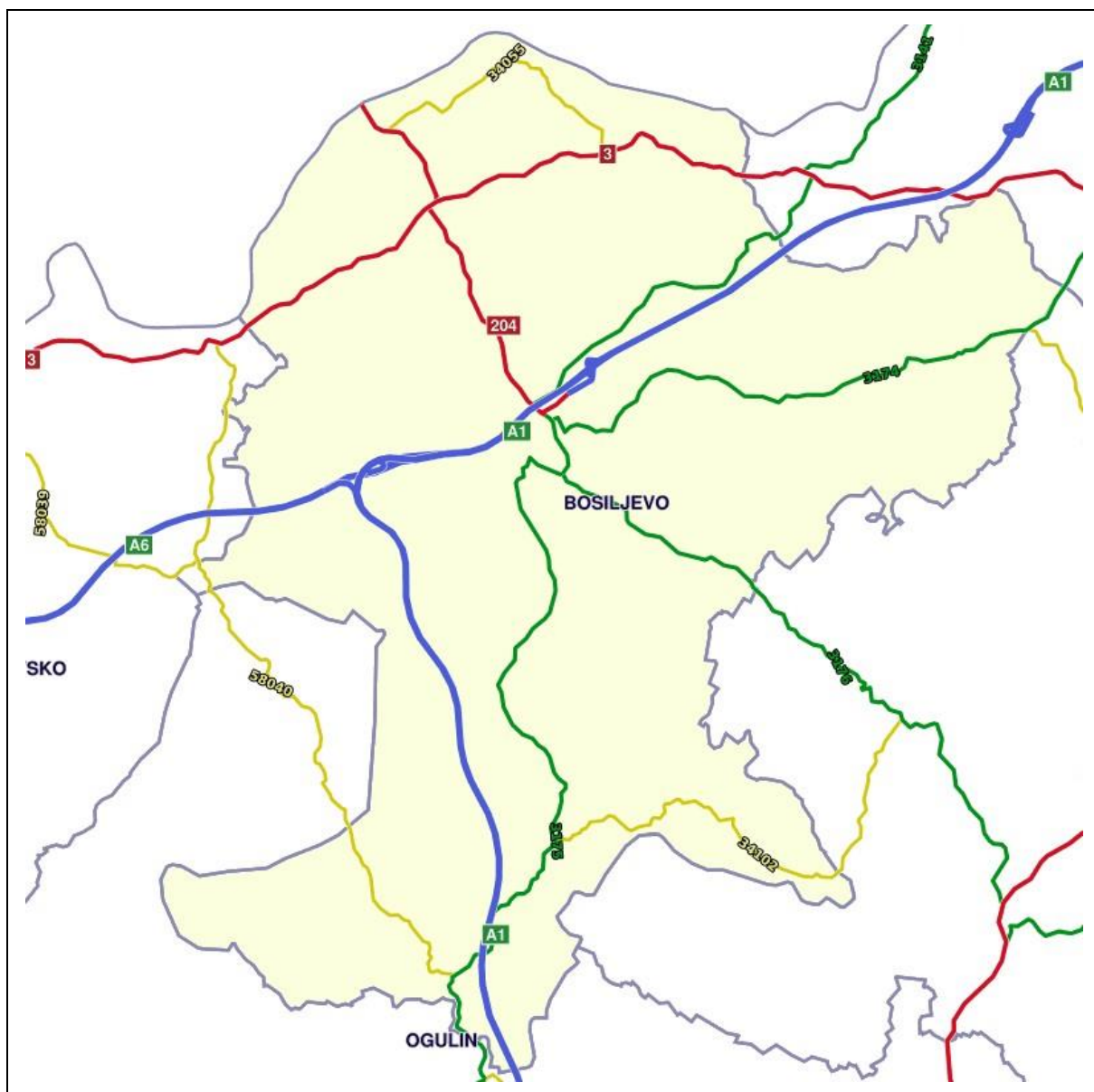
Pedološki pokrov najviših dijelova u uvjetima isključivo šumske vegetacije, čine uglavnom rendzine, a u manjoj mjeri smeđa tla na vapnencu i dolomitna crnica. Brežuljci i brda vrlo su promjenjivog litološkog sastava, a pedološki pokrov čine rendzina, smeđa kisela i eutrična tla, lesivirana tla, pseudoglejna tla i rigolana tla. U dolinama uz vodotoke na nanosima razvila su se euglejna, semiglejna i koluvijalana tla. Prema pedološkoj karti Hrvatske (Izvor: pedološka karta države Hrvatske (1:500.000), 2000.g., kartografska numeracija 1-51) u pedosistematskoj pripadnosti tipova tala prevladavaju tla III. bonitetne klase tala, heterogene pH vrijednosti na kojima su prisutne pleistocenske ilovine; aluvijalna tla (1), semiglej (4) i pseudogleji (6,7,9) te eutrična smeđa tla (25). Po stupnju pogodnosti za obradu prisutna su pretežno tla P3 i PŠ kategorije korištenja zemljišta.

ZNAČAJKE BILJNIH I DRUGIH ZAJEDNICA

Na području Općine Bosiljevo glavnu krajobraznu karakteristiku daju bezbrojne ponikve koje su u dolomitima šireg dna i blažih strana, a u vapnencima dobivaju oblik lijevka, čija dubina u prosjeku iznosi 10 m. Šumske površine uglavnom čine šume hrasta kitnjaka i običnog graba. U manjoj mjeri su zastupljene i šume bukve s lazarkinjom i šuma graba s crnjušom. Šumsko zemljište većim je dijelom obraslo autohtonom vegetacijom, a manjim dijelom ima umjetno podignute šumske kulture, crnogorice (obična smreka, američki borovac, obični crni bor). Ostali tip vegetacije čine niske vegetacije livada i pašnjaka, dok najpogodnije prostore čine oranice, koje se intenzivno obrađuje, a uzgaja se uglavnom kukuruz te povrtne kulture. Ostale prisutne biljne zajednice odnose se na hortikulturu urbanog prostora naselja Bosiljevo. Obale Kupe i Dobre su pretežito niske, obrasle visokom travom, šašem i trstikom te visokim vrbama.

ZNAČAJKE INFRASTRUKTURE

Infrastrukturne značajke Općine Bosiljevo odnose se na broj i raspored prometnih komunikacija.

<https://geoportal.hrvatske-ceste.hr/gis> (obrada Anemona natura d.o.o.)

Prema Odluci o razvrstavanju javnih cesta (»Narodne novine« broj: 59/23, 64/23, 71/23 i 97/23) područjem Općine Bosiljevo prolaze autoceste, državne i županijske ceste:

Autoceste (AC):

Oznaka ceste	Naziv ceste
A 1	Zagreb (čvorište Lučko, A3) – Karlovac – čvorište Bosiljevo 2 (A6) – Split – Ploče – Opuzen – Zavalala (granica RH/BiH) – Imotica (granica RH/BiH) – Dubrovnik – Osojnik (granica RH/BiH)
A 6	Bosiljevo (čvorište Bosiljevo 2 (A1)) – Delnice – Rijeka (čvorište Orehovica, A7)

Državne ceste (DC):

Oznaka ceste	Naziv ceste
DC 3	Goričan (GP Goričan (granica RH/Mađarska) – A4) – Hodošan (A4) – Čakovec – Varaždin – Breznički Hum – Popovec (A1) – Karlovac (D1) – Rijeka (D8)
DC 204	Pribanjci (GP Pribanjci (granica RH/Slovenija)) – Bosanci (DC3) – Resnik Bosiljevski (A1)

Županijske ceste (ŽC):

Oznaka ceste	Naziv ceste
ŽC 3174	Bosiljevo (ŽC3175) – Vodena Draga – Jarče Polje (DC3)
ŽC 3175	Vukova Gorica (DC3) – Resnik Bosiljevski (DC204) – Bosiljevo (DC204) – Ogulin (DC42)
ŽC 3176	Orišje (ŽC3175) – Skukani – Generalski Stol (DC23)

Prometne infrastrukturne značajke obuhvaćene ovom površinom izvan lovišta odnose se na raspored lokalnih i nerazvrstanih cesta koje održava komunalna služba Općine Bosiljevo.

Lokalne ceste (LC):

Oznaka ceste	Naziv ceste
L 34055	Pribanjci (DC204) – Milani (DC3)
L 34102	Grabrk (ŽC3175) – Skukani (ŽC3176)
L 58040	Zdihovo (DC3) – Ponikve – Otok na Dobri (ŽC3175)

Nerazvrstane ceste (NC):

Nerazvrstane ceste su ceste koje se koriste za promet vozilima i koje svatko može slobodno koristiti na način i pod uvjetima određenim Zakonom i drugim propisima, a koje nisu razvrstane kao javne ceste u smislu zakona kojim se uređuju ceste.

Prema Odluci o nerazvrstanim cestama na području Općine Bosiljevo (Glasnik Općine Bosiljevo 1/18) ustrojen je Registar nerazvrstanih cesta Općine Bosiljevo (<https://bosiljevo.hr/registri-komunalne-infrastrukture/>) prema kojem nerazvrstanih cesta (NC) ima 52 u ukupnoj duljini 70.802 metara, odnosno 70,8 kilometara koje obuhvaćaju cca 17 ha.

UTJECAJ NA DIVLJAČ

Sveukupne prikazane značajke za područje Općine Bosiljevo na divljač ne utječu negativno, kako na cjelokupnom području Općine Bosiljevo, tako ni na ovoj površini izvan lovišta.

4. PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI

U određenom broju razne vrste divljači stalno obitavaju na ovim površinama izvan lovišta Općine Bosiljevo, iako im te površine nisu stanište, te se na njima tijekom cijele ili samo pojedinih dijelova godine pojavljuju ili se mogu pojaviti, povremeno obitavaju ili mogu obitavati i njima prelaze ili mogu prelaziti. Njihovo brojno stanje procjenjuje se brojanjem, opažanjem, praćenjem i tragovima.

4.1. PRIKAZ VRSTA DIVLJAČI

Na ovoj površini izvan lovišta Općine Bosiljevo ne obitava nijedna vrsta divljači, ali ipak određene vrste divljači povremeno se pojavljuju. Međutim, njihova prisutnost uglavnom nije poželjna jer prisutnost divljači utječe na smanjenje sigurnosti, ugrožava ljudske živote i imovinu, a u konačnici dovodi i do šteta na divljači. Površine izvan lovišta Općine Bosiljevo su neograđene površine pa je na njih moguća migracija divljači s površina okolnih lovišta.

Divljač koja se može pojaviti na području ove površine izvan lovišta Općine Bosiljevo, prema članku 9. Zakona o lovstvu, jesu:

a) Krupna divljač

1. jelen obični (*Cervus elaphus* L.)
2. jelen lopatar (*Dama dama* L.)
3. srna obična (*Capreolus capreolus* L.)
4. svinja divlja (*Sus scrofa* L.)
5. smeđi medvjed (*Ursus arctos* L.)

b) Sitna divljač

1. jazavac (*Meles meles* L.)
2. divlja mačka (*Felis silvestris* Schreber)
3. kuna bjelica (*Martes foina* Erx.)
4. kuna zlatica (*Martes martes* L.)
5. dabar (*Castor fiber* L.)
6. lasica mala (*Mustela nivalis* L.)
7. zec obični (*Lepus europaeus* Pall.)
8. puh veliki (*Glis glis* L.)
9. lisica (*Vulpes vulpes* L.)
10. čagalj (*Canis aureus* L.)
11. tvor (*Mustela putorius* L.)
12. fazan – gnjetlovi (*Phasianus sp.* L.)
13. trčka skvržulja (*Perdix perdix* L.)
14. prepelica – pućpura (*Coturnix coturnix* L.)
15. šljuka – bena (*Scolopax rusticola* L.)
16. golub divlji – grivnjaš (*Columba palumbus* L.)
17. golub divlji – pećinar (*Columba livia* Gmelin.)
18. patka divlja – gluhara (*Anas platyrhynchos* L.)
19. vrana siva (*Corvus corone cornix* L.)
20. vrana gačac (*Corvus frugilegus* L.)
21. čavka zlogodnjača (*Coloeus monedula* L.)
22. svraka (*Pica pica* L.)
23. šojka kreštalica (*Garrulus glandarius* L.)

Temeljem *Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači*, divljač se prema načinu migracije razvrstava na:

1. stalne vrste - obitavaju tijekom cijele godine, nalaze hranu i zaklon te se razmnožavaju;

2. sezonske vrste

a) **selice prolaznice** - prelaze tijekom jedne lovne godine, a zavisno o godišnjem dobu (zimski i ljetni staništa, okomita i vodoravna migracija i sl.)

b) **selice stancarice (gnjezdarice)** - dolaze tijekom proljeća, hrane se, sklanjaju i razmnožavaju, a u jesen odlaze

c) **selice zimovalice** - dolaze tijekom jeseni i zime, hrane se i sklanjaju, a u proljeće odlaze

3. povremene vrste - dolaze samo poneke godine te se hrane, sklanjaju ili razmnožavaju;

4. prolazne vrste - prolaze tijekom svoje migracije.

4.2. PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNIH VRSTA DIVLJAČI

Vrste i brojno stanje krupne divljači na ovim površinama izvan lovišta Općine Bosiljevo procjenjuje se svake godine u dinamici za stalne vrste sa stanjem 1. travnja te godine, a za sezonsku, povremenu i prolaznu divljač sa stanjem tijekom godine, po njihovom dolasku/prolasku.

Vrste i brojno stanje krupne divljači na ovim površinama izvan lovišta Općine BOSILJEVO **procjenjuje se za dan 1. travnja 2024. godine.**

VRSTA DIVLJAČI	BROJNO STANJE		
	M	Ž	UKUPNO
1. jelen obični (<i>Cervus elaphus</i> L.)	-	-	-
2. jelen lopatar (<i>Dama dama</i> L.)	-	-	-
3. srna obična (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	-	-	-
4. svinja divlja (<i>Sus scrofa</i> L.)	-	-	-
5. smeđi medvjed (<i>Ursus arctos</i> L.)	-	-	-

KAPACITET STANIŠTA ZA DIVLJAČ KOJA STALNO OBITAVA NA PODRUČJU POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA

Zbog smanjenja sigurnosti, ugrožavanja ljudskih života i imovine, mogućih materijalnih šteta i nezgoda, preporučuje se da se divljač ne bi smjela nalaziti na ovim površinama izvan lovišta jer **divljač na tim površinama nema stanište**. Iako je ova površina izvan lovišta dijelom obrasla vegetacijom okućnica, zbog sigurnosti ljudi, divljač na istima nema mogućnost obitavanja ni povremenog boravka. Slijedom navedenoga i jedno grlo/rep/kljun divljači predstavlja preveliku gustoću zbog koje može doći do gospodarski nedopustivih šteta, koje se najčešće ogledaju u ugrožavanju ljudskih života i imovine. Budući da divljač nema stanište pa time ni mogućnost stalnog obitavanja, kapacitet staništa je minimalan jer su na površinama izvan lovišta prisutne migracije divljači s okolnog područja.

Površine ovog Programa mogu predstavljati relativno povoljna staništa za neke vrste krupne divljači, ali u pojedinim slučajevima iste vrste mogu predstavljati izravnu ugrozu prema stanovništvu (na primjer svinje divlje). Zbog toga se preporučuje poštivati počela socijalnog kapaciteta, kao što je to slučaj i u srednje i zapadnoeuropskim zemljama. Sukladno tome krupna divljač nema socijalne kapacitete:

Tablica socijalnog kapaciteta krupne divljači

VRSTA DIVLJAČI	BROJNO STANJE		
	M	Ž	UKUPNO
1. jelen obični (<i>Cervus elaphus</i> L.)	-	-	-
2. jelen lopatar (<i>Dama dama</i> L.)	-	-	-
3. srna obična (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	-	-	-
4. svinja divlja (<i>Sus scrofa</i> L.)	-	-	-
5. smeđi medvjed (<i>Ursus arctos</i> L.)	-	-	-

JELEN OBIČNI (*Cervus elaphus* L.)

Jelen obični građen je za dobro trčanje i preskakanje, vrlo snažnih mišića koji mu omogućuju brz bijeg i skokove koji mogu biti dugi i do 12 m, a u visinu može bez zaleta skočiti do 3,5 m. Jelen je preživač, što znači da hranu nedostavno prožvače i proguta, a poslije mu se ona vraća u usta i on je preživa. Jelen je životinja šume i one su mu glavna staništa. Ima veliki radijus kretanja, a kao vrlo plaha životinja, izbjegava otvorene prostore, te ako zalazi na njih tražeći hranu, tada to čini noću.

JELEN LOPATAR (*Dama dama* L.)

Lopatar ne obitava u otvorenom prostoru, ali postoji mogućnost njegova pojavljivanja.

SRNA OBIČNA (*Capreolus capreolus* L.)

Srna obična skladna je i vitka, a iako ima duge i vitke noge nije trkač, kreće se u skokovima. Preživač je kao i jelen obični. Zadržava uz rubove šuma i šikara, ali tražeći hranu zna zalaziti u vrtove. Izbirljiva je kod uzimanja hrane i nikad ne pase redom, već pažljivo prebire travu ili samo njezine dijelove. Jednostavnost građe njenih predželudaca rezultira malim brojem probavnih mikroorganizama koje mora vrlo racionalno iskorištavati. Uzima one trave koje u određenom vegetacijskom razdoblju imaju najviše hranjivih tvari koje najoptimalnije može iskoristiti.

SVINJA DIVLJA (*Sus scrofa* L.)

Svinje divlje izuzetno brzo trče i dobri su plivači, žive u krdima. Svežderi su, a izuzetno vole kukuruz, pojedinačno ili u čoporu, ulaze u nasade, ruše stabljike i jedu klipove. Težina vepra je 150-300 kg i krmače 100-200 kg. Osjetila su joj izuzetno dobro razvijena, osim vida, zbog asigmatične građe očiju, pa teško zapaža nepokretne objekte. Zato joj je sluh besprijekoran. Divlja svinja mirisom može čak razlikovati i pojedine ljude. Ona se nauči na miris lovočuvara ili lovca koji provodi prihranu, pa od njih ne bježi. Ako osjeti miris čovjeka koji je nov u tom području, onda je vrlo nepovjerljiva.

SMEĐI MEDJED (*Ursus arctos* L.)

Smeđi medvjed je svežder, a oko 95% svojih prehrambenih potreba zadovoljavaju biljnom hranom. Živi samotno, svake noći traži hranu, a danju se povlači u mirne i gusto obrasle predjele. Prosječna su dnevna kretanja medvjeda 1,6 km, a maksimalno više od 10 km. U Hrvatskoj odrasle ženke imaju prosječno 100 kg, a mužjaci 150 kg, no poneki primjerci premašuju i 300 kg. Medvjedići s majkom provedu cijelu prvu godinu života i sljedeću zimu u brlogu, a odvajaju se u svibnju i lipnju u dobi od oko 1,5 godine.

U obrazac PZD-2 za svaku lovnu godinu kao stanje na dan 1. travanj unosi se podatke o procjeni brojnog stanja krupne divljači.

PZD-2

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		$\Sigma\Sigma$
		pomladak		mlada		srednja		zrela		m	ž	
		m	ž	m	ž	m	ž	m	ž			
grla												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
01.04.2024. / 31.03.2025.	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											
01.04.2025. / 31.03.2026.	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											
01.04.2026. / 31.03.2027.	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											
01.04.2027. / 31.03.2028.	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											
01.04.2028. / 31.03.2029.	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI													
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ	
		pomladak		mlada		srednja		zrela		m	ž		
		m	ž	m	ž	m	ž	m	ž				
grla											11	12	13
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
01.04.2029. / 31.03.2030.	JELEN OBIČNI												
	JELEN LOPATAR												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
	SMEĐI MEDVJED												
01.04.2030. / 31.03.2031.	JELEN OBIČNI												
	JELEN LOPATAR												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
	SMEĐI MEDVJED												
01.04.2031. / 31.03.2032.	JELEN OBIČNI												
	JELEN LOPATAR												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
	SMEĐI MEDVJED												
01.04.2032. / 31.03.2033.	JELEN OBIČNI												
	JELEN LOPATAR												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
	SMEĐI MEDVJED												
01.04.2033. / 31.03.2034.	JELEN OBIČNI												
	JELEN LOPATAR												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
	SMEĐI MEDVJED												

4.3. PROCJENA BROJNOG STANJA SITNIH VRSTA DIVLJAČI

Vrste i brojno stanje sitne divljači na ovim površinama izvan lovišta Općine Bosiljevo procjenjuje se svake godine u dinamici za stalne vrste sa stanjem 1. travnja te godine, a za sezonsku, povremenu i prolaznu divljač sa stanjem tijekom godine, po njihovom dolasku/prolasku.

Vrste i brojno stanje sitne divljači na ovim površinama izvan lovišta Općine Bosiljevo **procjenjuje se za dan 1. travnja 2024. godine.**

VRSTA DIVLJAČI	BROJNO STANJE		
	M	Ž	UKUPNO
1. jazavac (<i>Meles meles</i> L.)	-	-	-
2. divlja mačka (<i>Felis silvestris</i> Schreber)	-	-	-
3. kuna bjelica (<i>Martes foina</i> Erx.)	-	-	-
4. kuna zlatica (<i>Martes martes</i> L.)	-	-	-
5. dabar (<i>Castor fiber</i> L.)	-	-	-
6. lasica mala (<i>Mustela nivalis</i> L.)	-	-	-
7. zec obični (<i>Lepus europaeus</i> Pall.)	5	5	10
8. puh veliki (<i>Glis glis</i> L.)	-	-	-
9. lisica (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	-	-	-
10. čagalj (<i>Canis aureus</i> L.)	-	-	-
11. tvor (<i>Mustela putorius</i> L.)	-	-	-
12. fazan – gnjetlovi (<i>Phasianus sp.</i> L.)	5	5	10
13. trčka skvržulja (<i>Perdix perdix</i> L.)	5	5	10
14. prepelica – pućpura (<i>Coturnix coturnix</i> L.)	-	-	-
15. šljuka – bena (<i>Scolopax rusticola</i> L.)	-	-	-
16. golub divlji – grivnjaš (<i>Columba palumbus</i> L.)	-	-	-
17. golub divlji – pećinar (<i>Columba livia</i> Gmelin.)	10	10	20
18. patka divlja – gluhara (<i>Anas platyrhynchos</i> L.)	-	-	-
19. vrana siva (<i>Corvus corone cornix</i> L.)	10	10	20
20. vrana gačac (<i>Corvus frugilegus</i> L.)	10	10	20
21. čavka zlogodnjača (<i>Coloeus monedula</i> L.)	10	10	20
22. svraka (<i>Pica pica</i> L.)	10	10	20
23. šojka kreštalica (<i>Garrulus glandarius</i> L.)	10	10	20

Površine ovog Programa mogu predstavljati relativno povoljna staništa za neke vrste sitne divljači, ali u pojedinim slučajevima iste vrste mogu predstavljati izravnu ugrozu prema stanovništvu (na primjer lisice, čagljevi, kune, vrane). Zbog toga se preporučuje poštovati počela socijalnog kapaciteta, kao što je to slučaj i u srednje i zapadnoeuropskim zemljama.

Sukladno tome izrađivač preporučuje sljedeće socijalne kapacitete sitne divljači:

Tablica socijalnog kapaciteta sitne divljači

VRSTA DIVLJAČI	BROJNO STANJE		
	M	Ž	UKUPNO
1. jazavac (<i>Meles meles</i> L.)	-	-	-
2. divlja mačka (<i>Felis silvestris</i> Schreber)	-	-	-
3. kuna bjelica (<i>Martes foina</i> Erx.)	-	-	-
4. kuna zlatica (<i>Martes martes</i> L.)	-	-	-
5. dabar (<i>Castor fiber</i> L.)	-	-	-
6. lasica mala (<i>Mustela nivalis</i> L.)	-	-	-
7. zec obični (<i>Lepus europaeus</i> Pall.)	5	5	10
8. puh veliki (<i>Glis glis</i> L.)	-	-	-
9. lisica (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	-	-	-
10. čagalj (<i>Canis aureus</i> L.)	-	-	-
11. tvor (<i>Mustela putorius</i> L.)	-	-	-
12. fazan – gnjetlovi (<i>Phasianus sp.</i> L.)	5	5	10
13. trčka skvržulja (<i>Perdix perdix</i> L.)	5	5	10
14. prepelica – pućpura (<i>Coturnix coturnix</i> L.)	-	-	-
15. šljuka – bena (<i>Scolopax rusticola</i> L.)	-	-	-
16. golub divlji – grivnjaš (<i>Columba palumbus</i> L.)	-	-	-
17. golub divlji – pećinar (<i>Columba livia</i> Gmelin.)	10	10	20
18. patka divlja – gluhara (<i>Anas platyrhynchos</i> L.)	-	-	-
19. vrana siva (<i>Corvus corone cornix</i> L.)	10	10	20
20. vrana gačac (<i>Corvus frugilegus</i> L.)	10	10	20
21. čavka zlogodnjača (<i>Coloeus monedula</i> L.)	10	10	20
22. svraka (<i>Pica pica</i> L.)	10	10	20
23. šojka kreštalica (<i>Garrulus glandarius</i> L.)	10	10	20

Redukcija divljači obavljati će se u skladu s PROTOKOLOM ZA POSTUPANJE, koji će se donijeti u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova. Protokol se preporučuje donijeti u roku od 6 mjeseci od dana dobivanja suglasnosti ovog Programa zaštite divljači.

PORODICA KUNA – JAZAVAC, KUNA BJELICA, KUNA ZLATICA, LASICA MALA I TVOR

Iz porodice kuna kod nas žive jazavac, kuna bjelica, kuna zlatica, lasica mala i tvor, kao divljač, te lasica velika i vidra, kao zaštićene vrste. Svi pripadnici porodice kuna žive u nastambama pod zemljom, danju miruju ili spavaju, u lov polaze samo u sumrak i noću, tražeći hranu u krugu oko 5 km od nastambe. Svežderi su, jedu sve štetne glodavce (miševe, štakore, hrčke i sl.), ali i kokoši i patke, a njihova grabežljivost znatno štetno utječe na lovno gospodarenje jer su im plijen i mladunčad svih vrsta divljači. Spremaju zalihe hrane u svoju smočnicu, pa se često u njegovim brlozima nađe veći broj miševa, ptica, jaja i žaba. Često se za nastambu bore s lisicom i izloženi su bolestima koje ona prenosi, pa tako i silvatičnoj bjesnoći.

ZEC OBIČNI

Zec obični živi samostalno, mužjaci se pridružuju ženjkama samo za vrijeme parenja koje počinje u siječnju i veljači, traje sve do rujna. Zečica se pari 3 do čak 5 puta godišnje, a može biti oplodena par dana prije okota (superfetacija), jer ima maternicu podijeljenu u 2 roga. Hranu zec uzima noću, pa sve do rane zore, a danju spava uvučen u udubljenje na površini zemlje koje se naziva loga. Mužjaci se za vrijeme parenja pridružuju ženjkama, a inače žive samostalno. Zec obični je plijen svih predatornih vrsta.

PUH VELIKI

Krzneno mu je pepeljastosive boje, trbuh i donja strana tijela su svijetlije boje, crne oči obrubljene su crnom linijom pa izgledaju velike, rep kitnjast i dugačak, tijelo zdepasto, kratke noge prilagođene penjanju. Prilagođen je životu na drveću, dobro razvijenog sluha i njuha. Živi samotnjački u bjelogoričnim šumama, parkovima, voćnjacima, tavanima, aktivan je od početka sumraka i noću, dobro skače i penje se, stalno je u pokretu i bučan je (puše, kiše, frkće, cvili, šuška...) pa može postati smetnja na tavanima naseljenih kuća. Prehranjuje se voćem (šljive, breskve...), bobicama, košticama, sjemenkama, kukcima, puževima, manjim sisavcima, mladim pticama i jajima, lišćem (lijeska). Brojnost puhova ovisi o urodu bukvice i vremenskim neprilikama – ako je uroda puno biti će puno i puhova. Puhovi su hibernatori. Ujesen, kada skupe dovoljnu količinu sala, a temperature počnu padati, skupljaju se i grupno povlače u pušine kako bi prespavali zimu. Otkucaji srca se smanjuju, disanje postaje vrlo plitko, temperatura tijela se spušta (s 35° na 3°) i tijelo prelazi u fazu mirovanja koja može potrajati i 7 mjeseci.

LISICA

Lisice love sve, od kukca do laneta, a najradije progoni zečeve i pljačka gnijezda svih ptica koje gnijezde na tlu, te dobro pliva. Parenje lisica počinje sredinom veljače i traje do konca ožujka. Tad se jednoj ženki pridružuje po nekoliko mužjaka koji je, udvarajući se, prate u stopu. U to vrijeme njihovo je lajanje češće nego inače. Dva ili više lisica žestoko se potuku oko jedne ženke. Potkraj travnja ili početkom svibnja lisica okoti 3-8 mladih. Slijepi su dva tjedna, sišu samo oko mjesec dana, već u srpnju mladunčad prati majku lisicu u lov, samostalni postaju s 3 do 4 mjeseca starosti, a spolno zreli s 10 mj.

ČAGALJ

Po veličini, obliku i snazi čagalj se nalazi između vuka i lisice i na prvi pogled djeluje kao kombinacija vuka, lisice i psa. Najčešće živi u parovima u čoporima, a samo ponekad pojedinačno. Svežder je i od životinjske hrane jede sve životinje koje može svladati, a u nedostatku animalne hrane jede voće, grožđe, šumsko plodovlje, te razne otpatke po smetlištima. U lovištima najčešće stradavaju nemoćna i mlada grla, a posebice lanad i zečiči, te gnijezda i mladunci pernate divljači. Aktivni su uglavnom u sumrak i noću. Zbog konkurentnosti u ishrani ne trpi lisicu.

FAZAN – GNJETLOVI

Fazani su svejedi i hrane se biljnom i animalnom hranom, sjemenjem žitarica i korova, razne plodove, zelenu hranu, insekte gusjenice, leptire, puževe. Fazan obični nije vjeran svom staništu, poligamna je vrsta. Parenje se odvija koncem ožujka i početkom travnja. Gnijezdi obično u šumarku obraslom grmljem.

TRČKA SKVRŽULJA

Trčka svom staništu ostaje vjerna cijeli život, a ako neko područje opusti prođe vrlo dugo vrijeme prije nego se na granici tog područja ponovno pojave parovi trčke i iznova nasele napušten kraj. Pare se koncem travnja i početkom svibnja. Ženka izabere mužjaka, a par ostaje zajedno sve do smrti. Trčke se ne pare u krvnom srodstvu.

PREPELICA PUĆPURA

Prepelica pućpura je naša najmanja koka. Zemljano je sive boje s nešto više smeđim okriljem. Prošarana je mrljama po leđima, a trbuh joj je svjetlo smeđe boje. Na glavi ima karakterističnu bijelu crtu, koja ide od kljuna, pa preko čela iznad očiju i završava na potiljku. Mužjak ima na podbratku crnu prugu, dok je ženka nema. Leti brzo, naglo mašući krilima. Prepelica je svejed, hrani se u zoru i u sumrak.

ŠLUKA BENA

Velike seobe šljuke bene započinju već u listopadu. U proljeće se počinju vraćati već početkom ožujka, pa sve do polovice travnja. Sele se noću neovisno o vremenskim prilikama ili mjesecini. Uglavnom lete pojedinačno ili u manjim jatima do 5-6 ptica.

GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ

To je naš najveći golub. Nastanjuje šumska područja i područja s raštrkanim šumarcima, stablima i grmljem. Obilježava svoj teritorij gukanjem, letom i gniježđenjem, a udružen je u manja jata, osim za vrijeme gniježđenja, kad su teritorijalni i samotni.

GOLUB DIVLJI PEĆINAR

Perje na grudima i na vratu ima metalan odsjaj, koji je obično s donje strane purpurnog sjaja, dok je s gornje strane plavozelenog metalnog sjaja. Na krilima se nalaze dvije crne pruge (trake) i jedan crno obojeni široki završni rub na repu. Na donjem djelu leđa nalazi se svjetlije perje. Ženka je nešto blijeđe boje i ima znatno manje sjaja na grudima i vratu. Nastanjuje mnogobrojne šupljine i udubljenja stijena (pećinar). Hrani se prvenstveno raznim sjemenjem, plodovima, zrnjem žita, sjemenjem korovskih biljaka, četinjača i drugog drveća.

PATKA DIVLJA GLUHARA

Divlje patke spadaju u najproždrljivije ptice, a jedu i biljnu i animalnu hranu. Hrane se vodenim biljem, ali i kukuruzom, ječmom, pšenicom, žirom, a od animalne hrane: puževima, glistama, crvima, krumpirovom zlaticom, punoglavcima, ribljom ikrom, sitnim ribicama i sl. Za mitarenja, tijekom ljeta, odjednom izgube sva letna pera i oko mjesec dana ne mogu letjeti. Inače su brzi i snažni letači. Jata lete u obliku slova "V", na čijem je čelu vodeća ptica jata.

PORODICA VRANA – VRANA SIVA, VRANA GAČAC, ČAVKA ZLOGODNJAČA, SVRAKA i ŠOJKA KREŠTALICA

Vrane su vrlo su agresivne, često napadaju druge ptice i otimaju im hranu. Svejedi su, hrane se vrlo raznoliko, voćem i žirom, sjemenjem, osobito žitaricama, plodovima, raznim beskralježnjacima, kukcima, crvima, pužićima, gusjenicama, sitnim kralježnjacima i sitnim sisavcima do veličine zečića, mladim ptićima, pilićima domaće peradi i ispija jaja ptica, strvinama, raznim otpadcima koje skupljaju po smetlišcima, oko naselja i po poljoprivrednim površinama. U porodici vrana svraka je prepoznatljiva po dugačkom tamnom repu. Šojku kreštalicu zovu i "šumski policajac" jer kriještanjem upozorava na opasnost, a jedina je među vranama šarena i živih boja, crveno-smeđeg perja s crnim repom, iznad kojeg ima bijele pjege, te na glavi ima kukmicu od crno-bijelog perja.

U obrazac PZD-3 za svaku lovnu godinu kao stanje na dan 1. travnja unosi se podatke o procjeni brojnog stanja sitne divljači.

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		m	ž	m	ž	
grla/kljunova						
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2024./ 31.03.2025.	JAZAVAC			-	-	-
	MAČKA DIVLJA					-
	KUNA BJELICA			-	-	-
	KUNA ZLATICA			-	-	-
	DABAR			-	-	-
	LASICA MALA			-	-	-
	ZEC OBIČNI			5	5	10
	PUH VELIKI					
	LISICA			-	-	-
	ČAGALJ			-	-	-
	TVOR			-	-	-
	FAZAN - GNJETLOVI			5	5	10
	TRČKA SKVRŽULJA			5	5	10
	PREPELICA PUĆPURA			-	-	-
	ŠLJUKA BENA			-	-	-
	GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ			-	-	-
	GOLUB DIVLJI PEĆINAR			10	10	20
	PATKA DIVLJA GLUHARA			-	-	-
	VRANA SIVA			10	10	20
	VRANA GAČAC			10	10	20
	ČAVKA ZLOGODNJAČA			10	10	20
SVRAKA			10	10	20	
ŠOJKA KREŠTALICA			10	10	20	

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		m	ž	m	ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2025./ 31.03.2026.	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	DABAR					
	LASICA MALA					
	ZEC OBIČNI					
	PUH VELIKI					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	TVOR					
	FAZAN - GNJETLOVI					
	TRČKA SKVRŽULJA					
	PREPELICA PUĆPURA					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ					
	GOLUB DIVLJI PEĆINAR					
	PATKA DIVLJA GLUHARA					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	ČAVKA ZLOGODNJAČA					
	SVRAKA					
ŠOJKA KREŠTALICA						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		m	ž	m	ž	
grla/kljunova						
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2026./ 31.03.2027.	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	DABAR					
	LASICA MALA					
	ZEC OBIČNI					
	PUH VELIKI					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	TVOR					
	FAZAN - GNJETLOVI					
	TRČKA SKVRŽULJA					
	PREPELICA PUĆPURA					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ					
	GOLUB DIVLJI PEĆINAR					
	PATKA DIVLJA GLUHARA					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	ČAVKA ZLOGODNJAČA					
SVRAKA						
ŠOJKA KREŠTALICA						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		m	ž	m	ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2027./ 31.03.2028.	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	DABAR					
	LASICA MALA					
	ZEC OBIČNI					
	PUH VELIKI					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	TVOR					
	FAZAN - GNJETLOVI					
	TRČKA SKVRŽULJA					
	PREPELICA PUĆPURA					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ					
	GOLUB DIVLJI PEĆINAR					
	PATKA DIVLJA GLUHARA					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	ČAVKA ZLOGODNJAČA					
	SVRAKA					
ŠOJKA KREŠTALICA						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		m	ž	m	ž	
grla/kljunova						
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2028./ 31.03.2029.	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	DABAR					
	LASICA MALA					
	ZEC OBIČNI					
	PUH VELIKI					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	TVOR					
	FAZAN - GNJETLOVI					
	TRČKA SKVRŽULJA					
	PREPELICA PUĆPURA					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ					
	GOLUB DIVLJI PEĆINAR					
	PATKA DIVLJA GLUHARA					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	ČAVKA ZLOGODNJAČA					
	SVRAKA					
ŠOJKA KREŠTALICA						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		m	ž	m	ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2029./ 31.03.2030.	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	DABAR					
	LASICA MALA					
	ZEC OBIČNI					
	PUH VELIKI					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	TVOR					
	FAZAN - GNJETLOVI					
	TRČKA SKVRŽULJA					
	PREPELICA PUĆPURA					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ					
	GOLUB DIVLJI PEĆINAR					
	PATKA DIVLJA GLUHARA					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	ČAVKA ZLOGODNJAČA					
	SVRAKA					
	ŠOJKA KREŠTALICA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		m	ž	m	ž	
grla/kljunova						
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2030./ 31.03.2031.	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	DABAR					
	LASICA MALA					
	ZEC OBIČNI					
	PUH VELIKI					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	TVOR					
	FAZAN - GNJETLOVI					
	TRČKA SKVRŽULJA					
	PREPELICA PUĆPURA					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ					
	GOLUB DIVLJI PEĆINAR					
	PATKA DIVLJA GLUHARA					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	ČAVKA ZLOGODNJAČA					
	SVRAKA					
ŠOJKA KREŠTALICA						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		m	ž	m	ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2031./ 31.03.2032.	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	DABAR					
	LASICA MALA					
	ZEC OBIČNI					
	PUH VELIKI					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	TVOR					
	FAZAN - GNJETLOVI					
	TRČKA SKVRŽULJA					
	PREPELICA PUĆPURA					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ					
	GOLUB DIVLJI PEĆINAR					
	PATKA DIVLJA GLUHARA					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	ČAVKA ZLOGODNJAČA					
	SVRAKA					
	ŠOJKA KREŠTALICA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		m	ž	m	ž	
grla/kljunova						
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2032./ 31.03.2033.	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	DABAR					
	LASICA MALA					
	ZEC OBIČNI					
	PUH VELIKI					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	TVOR					
	FAZAN - GNJETLOVI					
	TRČKA SKVRŽULJA					
	PREPELICA PUĆPURA					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ					
	GOLUB DIVLJI PEĆINAR					
	PATKA DIVLJA GLUHARA					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	ČAVKA ZLOGODNJAČA					
	SVRAKA					
ŠOJKA KREŠTALICA						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		m	ž	m	ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2033./ 31.03.2034.	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	DABAR					
	LASICA MALA					
	ZEC OBIČNI					
	PUH VELIKI					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	TVOR					
	FAZAN - GNJETLOVI					
	TRČKA SKVRŽULJA					
	PREPELICA PUĆPURA					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ					
	GOLUB DIVLJI PEĆINAR					
	PATKA DIVLJA GLUHARA					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	ČAVKA ZLOGODNJAČA					
	SVRAKA					
ŠOJKA KREŠTALICA						

5. UVJETI ZAŠTITE PRIRODE (ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu)

Zahvati i aktivnosti planirani Programom zaštite divljači

Ovim Programom zaštite divljači planirani su slijedeći zahvati i aktivnosti:

- prebrojavanje divljači i ostalih životinjskih vrsta;
- podjela zaštitnih sredstava korisnicima površina obuhvaćenih Programom radi sprječavanja šteta od divljači i njihova edukacija u vezi upotrebe navedenih sredstava;
- rastjerivanje divljači iz obuhvata Programa;
- organizacija i rad lovočuvarske službe;
- korištenje živolovki i sokolarenja;
- eventualni odstrjel uz poštivanje svih zakonskih i podzakonskih akata vezanih za tu aktivnost.

Temeljem zahtjeva nositelja i sukladno očitovanju Ministarstva zaštite okoliša i energetike, Uprave za zaštitu prirode (KLASA: 612-07/18-07/15, URBROJ: 517-07-2-2-18-1, od 18. svibnja 2018.) o postupanju u postupcima ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu lovnogospodarskih osnova, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zavod za zaštitu prirode dostavilo je podatke o strogo zaštićenim vrstama, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima, zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže na području ovih površina na kojima je zabranjeno ustanovljenje lovišta na području Općine Bosiljevo (KLASA: 352-03/24-02/250, URBROJ: 517-12-2-3-2-24-2 od 26. travnja 2024. godine).

Pri analizi predmetnog područja sa stanovišta zaštite prirode, odnosno za određivanje vrsta koje su temeljem Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“, broj 144/13, 73/16) određene kao strogo zaštićene, staništa koja su prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova i karti staništa („Narodne novine“, broj 27/21, 101/22) određena kao ugroženi i rijetki stanišni tipovi, područja koja su sukladno Zakonu o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) odnosno Zakonom o zaštiti prirode u vrijeme proglašenja određena kao zaštićena, te područja ekološke mreže Republike Hrvatske (ekološke mreže Europske unije Natura 2000) proglašeni Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj 80/19), korištena je Baza podataka Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (Zavod za zaštitu okoliša i prirode) te drugi dostupni relevantni izvori, s naglaskom na recentnost i potvrđenost nalaza vrsta, glavne ekološke zahtjeve vrsta, utvrđenu rasprostranjenost vrsta, preciznost definiranja stanišnih tipova te točnost granica zaštićenih područja i područja ekološke mreže.

Za utvrđivanje ugroženih i rijetkih šumskih staništa korištena je Karta staništa Republike Hrvatske (OIKON d.o.o. Zagreb, 2004.), odnosno podaci o šumskim zajednicama gospodarskih jedinica „Miletka“ i „Gluhe drage“ (Hrvatske šume d.o.o.), za ugrožena i rijetka podzemna staništa Baza podataka o speleološkim objektima (Zavod za zaštitu okoliša i prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja), a za utvrđivanje ostalih ugroženih i rijetkih stanišnih tipova korištena je Karta prirodnih i poluprirodnih ne-šumskih kopnenih i slatkovodnih staništa Republike Hrvatske (Bardi, A.; Papini, P.; Quaglino, E.; Biondi, E.; Topić, J.; Milović, M.; Pandža, M.; Kaligarič, M.; Oriolo, G.; Roland, V.; Batina, A.; Kirin, T.; AGRISTUDIO s.r.l., TEMI s.r.l., TIMESIS s.r.l., HAOP, 2016.).

Zaštićena područja na području obuhvata Programa

Na predmetnom području nalazi se zaštićeno područje Spomenik parkovne arhitekture BOSILJEVO - PARK UZ STARI GRAD. Obuhvatu ovog Programa najbliža zaštićena područja su:

kategorija zaštite	naziv područja	udaljenost od obuhvata Programa	smjer udaljenosti
Spomenik parkovne arhitekture	SEVERIN NA KUPI - PARK UZ DVOR	5 km	Z
Spomenik prirode	MREŽNICA - TOUNJČICA	8,7 km	I
Značajni krajobraz	MREŽNICA	5,6 km	I

Spomenik parkovne arhitekture Park u Bosiljevu proglasio je 30.12.1974. godine je tadašnji republički zavod za zaštitu prirode (Rješenje o br. UP/I 37-1974) na površini od 8.78 ha, danas 8,95 ha (izvor: bioportal). Prostire se uz stari grad (nekadašnje vlasništvo obitelji Frankopan), koji se spominje od 1461.g., a u velikoj je mjeri pregrađen sredinom 19.st. od strane tadašnjeg vlasnika Nugent-a. Nakon zadnje restauracije grada obnovljen je i park, koji je danas, zaključujući po biljnom inventaru, star oko 100 godina; pojedini primjerci drveća, koji potječu iz nekadašnje prirodne šume, još su stariji. U podnožju brijega, u ravnici, postojalo je nekada veliko jezero od kojeg je preostao samo močvarni teren. U biljnom inventaru parka Bosiljevo ističu se skupine smreke (*Picea excelsa*) i ariša (*Larix europaea*), jela (*Abies alba*), vrlo stari primjerci jasena (*Fraxinus excelsior*), drvodred lipe (*Tilia grandifolia*), bijela topola (*Populus alba*), hrast lužnjak (*Quercus pedunculata*) i dr.

Strogo zaštićene vrste na području obuhvata Programa

Strogo zaštićenim vrstama se, sukladno članku 151. stavku 1. Zakona o zaštiti prirode, proglašavaju zavičajne divlje vrste koje su ugrožene ili su usko rasprostranjeni endemi ili divlje vrste za koje je takav način zaštite propisan propisima Europske unije kojima se uređuje očuvanje divljih biljnih i životinjskih vrsta ili međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka. U slučaju pronalaska ozlijeđene, osakaćene, ranjene ili uginule strogo zaštićene vrste obavijestiti će se Ministarstvo putem obrasca na internetskoj stranici <http://213.202.106.36/limesurvey/index.php/927612/lang-hr>, Inspekcija zaštite prirode pri Državnom inspektoratu i nadležna JU za upravljanje zaštićenim područjem. Iako ne postoji cjelovita inventarizacija flore i faune ovog područja, prema dostupnim podacima iz *Crvenih knjiga ugroženih vrsta Hrvatske* te postojećih znanstvenih i stručnih studija, na području stalno ili povremeno žive strogo zaštićene i ostale životinjske vrste. Izdvajaju se sisavci i ptice kao skupine od posebnog interesa za lovstvo, a među njima vrste na koje je u lovištu potrebno obratiti posebnu pozornost u smislu osiguravanja mira ili prikupljanja podataka važnih za monitoring. Temeljem članka 153. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode: "Zabranjuju se sljedeće radnje sa strogo zaštićenim životinjama iz prirode u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti: svi oblici namjernog hvatanja ili ubijanja; namjerno uznemiravanje, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracije; namjerno uništavanje ili uzimanje jaja te njihovo čuvanje, čak i ako su prazna; namjerno uništavanje, oštećivanje ili uklanjanje njihovih razvojnih oblika, gnijezda ili legla; oštećivanje ili uništavanje područja njihova razmnožavanja ili odmaranja". Stavak 3. istoga članka propisuje: "Zabranjeno je držanje, prijevoz, prodaja, razmjena te nuđenje na prodaju ili razmjenu živih ili mrtvih jedinki iz prirode strogo zaštićenih vrsta iz stavka 1. i 2. ovoga članka, a kad se radi o pticama, navedene zabrane odnose se i na bilo koji njihov lako prepoznatljiv dio ili derivat".

Sisavci – Prema *Crvenoj knjizi ugroženih sisavaca Hrvatske*, od ugroženih vrsta sisavaca lovište je područje rasprostranjenosti šišmiša koji su strogo zaštićeni temeljem *Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama*. Šišmiši su ugroženi uslijed uznemiravanja kolonija, gubitka skloništa (prekomjerna sječa starih stabala, obnova objekata), zatvaranja ulaza u špilje (postavljanjem rešetaka i slično), prekomjerne upotrebe pesticida, insekticida, ali i upotrebe otrovnih sredstava za impregnaciju drvene građe.

Ptice – S obzirom na ovdje prisutna staništa te uzimajući u obzir podatke dostupnih znanstvenih i stručnih studija, ovo je područje rasprostranjenosti za više ugroženih i strogo zaštićenih vrsta ptica navedenih u *Crvenoj knjizi ugroženih ptica Hrvatske*, te vrsta za koje je potrebno osigurati mjere zaštite staništa odnosno vrsta koje je nalaze na Dodatku I. EU Direktive o pticama (Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija). Navedene zabrane (članak 153. stavak 2. i 3.) odnose se na sve ptice iz prirode koje se prirodno pojavljuju na teritoriju Republike Hrvatske. Temeljem članka 155. stavak 4. *Zakona o zaštiti prirode* iznimno od odredbi članka 153. *Zakona o zaštiti prirode* zabrane se ne odnose na ptice koje se nalaze na popisu divljači sukladno posebnom propisu iz područja lovstva, a na koje se primjenjuje odredbe članka 62. i 63. *Zakona o zaštiti prirode*. Temeljem članka 155. stavak 1. *Zakona o zaštiti prirode* pod posebnim uvjetom da postoje druge pogodne mogućnosti te da odstupanje neće štetiti održavanju populacija strogo zaštićenih vrsta u povoljnom stanju očuvanja u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti, Ministarstvo može dopustiti odstupanje od odredbi članka 153. *Zakona o zaštiti prirode*: u interesu zaštite divljih vrsta biljaka i životinja te očuvanja prirodnih staništa; radi sprječavanja ozbiljne štete, posebice na usjevima, stoci, šumama, ribnjacima i vodama te ostalim oblicima imovine; u interesu javnog zdravlja, sigurnosti ljudi i imovine ili zbog ostalih razloga prevladavajućeg javnog interesa, uključujući interese socijalne ili gospodarske prirode te korisnih posljedica od primarnog značaja za okoliš; kako bi se dopustilo, pod strogo nadziranom uvjetima, na selektivnoj osnovi i u ograničenom razmjeru, uzimanje i zadržavanje određenih primjeraka strogo zaštićenih vrsta u ograničenom broju. Stavak 3. istoga članka propisuje da za divlje vrste ptica odstupanje iz stavka 1. članka 155. *Zakona o zaštiti prirode* ne može se odobriti u interesu očuvanja prirodnih staništa, radi sprječavanja štete na ostalim oblicima imovine, kao ni radi sigurnosti imovine ili ostalih razloga prevladavajućeg javnog interesa, uključujući interese socijalne ili gospodarske prirode te korisnih posljedica od primarnog značaja za okoliš, ali se dodatno može odobriti u interesu sigurnosti zračnog prometa.

Nositelj je dužan sve strogo zaštićene, ali i ostale životinjske vrste koje obitavaju ili bi se mogle pojaviti na području ovih površina na kojima je zabranjeno ustanovljenje lovišta na području Općine BOSILJEVO, štiti i pomagati održavanje istih.

Ovdje se izdvajaju sljedeće strogo zaštićene životinjske vrste:

VRSTA - znanstveni naziv	VRSTA - hrvatski naziv	Napomena
MAMMALIA - SISAVCI		
<i>Barbastella barbastellus</i> (Schreber, 1774)	širokouhi mračnjak	
<i>Canis lupus</i> Linnaeus, 1758	vuk	
<i>Felis silvestris</i> Schreber, 1777	divlja mačka	L
<i>Lynx lynx</i> (Linnaeus, 1758)	ris	
<i>Miniopterus schreibersii</i> (Kuhl, 1817)	dugokrili pršnjak	
<i>Muscardinus avellanarius</i> (Linnaeus, 1758)	puh orašar	
<i>Myotis bechsteinii</i> (Kuhl, 1817)	velikouhi šišmiš	
<i>Myotis capaccinii</i> (Bonaparte, 1837)	dugonogi šišmiš	
<i>Myotis emarginatus</i> (E. Geoffroy, 1806)	riđi šišmiš	
<i>Myotis myotis</i> (Borkhausen, 1797)	veliki šišmiš	
<i>Plecotus austriacus</i> (Fischer, 1829)	sivi dugoušan	
<i>Plecotus macrobullaris</i> Kuzyakin, 1965	gorski dugoušan	
<i>Rhinolophus euryale</i> Blasius, 1853	južni potkovnjak	
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> (Schreber, 1774)	veliki potkovnjak	
<i>Rhinolophus hipposideros</i> (Bechstein, 1800)	mali potkovnjak	
<i>Ursus arctos</i> Linnaeus, 1758	smeđi medvjed	L

AVES – PTICE		
<i>Columba oenas</i> Linnaeus, 1758	golub dupljaš	
<i>Falco peregrinus</i> Tunstall, 1771	sivi sokol	
<i>Mergus merganser</i> Linnaeus, 1758	veliki ronac	
<i>Pernis apivorus</i> (Linnaeus, 1758)	škanjac osaš	
<i>Scolopax rusticola</i> Linnaeus, 1758	šljuka	samo gnijezdeća i proljetna preletnička populacija; ostalo L

Simbol »L« u napomenama označava da se vrsta nalazi i na popisu divljači Zakona o lovstvu

Opis (biologija i morfologija) strogo zaštićenih vrsta na koje lovne aktivnosti mogu imati utjecaj, a prisutne su ili mogu doći na području obuhvata ovog Programa

Vuk je težine 25-50 kg, duljine tijela 150 cm, od toga je duljina repa oko 45 cm. Dlaka je žućkasto-siva do mrka, koža je pokrivena s dvije vrste dlake, pokrovna dlaka koja je duža i ravna i podlaka (malje) koja je gusta i mekana. Vukovi uvijek imaju stojeće uši nalik istostraničnom trokutu, nikada s bijelom dlakom, to su osnovne razlike između vuka i njemačkog ovčara. Oči u vuka su koso položene i doima se kao da se smije. Trag psa (otisak šape) je okrugao, a kod vuka duguljast. Hrane se isključivo mesom, imaju 42 zuba. U nedostatku hrane često napadaju domaću stoku u torovima ili ispaši. Udružuju se u lovačke čopore koje predvodi iskusna vučica. Pare se jednom godišnje od prosinca do veljače. Graviditet traje 63 dana. Mladunci se kote od veljače do travnja. Vučica koti 4-6 mladunaca koji su slijepi 12 dana, sišu 2 mjeseca i samostalni postaju sa 6 mjeseci, spolno su zreli s dvije godine. Žive između 14 i 16 godina. U Europi i kod nas vukovi nemaju prirodnih neprijatelja. Od bolesti je za vuka najopasnija bjesnoća.

Divlja mačka je znatno krupnija od domaće mačke i na repu ima osam karakterističnih crnih koluta. Dlaka je mrko sive boje sa izraženim tamnim prugama koje idu od leđa prema trbuhu, te tamnom prugom duž leđa. Dužine je oko 90 cm, visine hrpta 40-45 cm, rep je dugačak oko 40 cm, težine 5-10 kg, često i znatno više, ima 30 zubi. Hrani se svim životinjama koje može savladati od miševa pa do srneće divljači lanadi i tetrijeba gluhana. Plijen lovi uglavnom u sumrak. Životinje žive samotničkim životom, združuju se samo u vrijeme parenja. Pare se jednom godišnje u veljači ili ožujku. Graviditet traje 63 dana. U travnju ili svibnju ženka koti 2-4 mladunca koji su slijepi desetak dana, sišu mjesec dana, a spolno su zreli sa devet mjeseci života. Životni vijek divlje mačke iznosi 12-15 godina. Jedini neprijatelj joj je ris. Psa i lisici se suprotstavlja zahvaljujući kandžama. Od bolesti strada uslijed bjesnoće.

Ris je najveća europska mačka. Stanište su mu veliki šumski kompleksi. Tijelo je dugačko 130 cm, visina hrpta je 75 cm, a duljina repa oko 25 cm. Težina oko 25 kg. Od osjetila kod risa je najbolje razvijen sluh, vid, okus i opip, dok je njuh slabije razvijen. Aktivni su od sumraka do svitanja. Boja dlake je crvenkasto-kestenasta s puno tamnih pjega, a donji dio tijela (trbuh) je bijele boje. Risa se raspoznaje po karakterističnim čupercima dlaka na vrhovima ušiju. Duljina čuperaka je 4-8 cm. Ris se hrani zečevima, srnama i jelenskom divljači. Ako plijen ne pojede odjednom vraća se dok ne pojede sve osim kostiju i kože. U nedostatku plijena jede domaće životinje. Žive samotnički i štite svoj teritoriji. Pare se u veljači i ožujku. Graviditet traje 67-74 dana. Ženka u travnju ili svibnju koti najčešće 2-3 slijepa i gola risića, u jazavčevoj jami ili šupljinama između stijena. Mladi su slijepi 2 tjedna, sišu 6 mjeseci, a uz majku ostaju do njezinog slijedećeg okota. Spolno su zreli s godinu dana. Životni vijek risa je oko 14 godina. Osim čovjeka ris gotovo da i nema neprijatelja, vukovi ga mogu savladati samo u čoporu. Oblijeva od bjesnoće. Ris je u Hrvatskoj autohtona vrsta, bio je izumro ali se ponovo naselio nakon introduciranja u Sloveniji 1973. godine.

Puh orašar ima crne oči i male okrugle uši. Rep je dlakav. Dorzalna strana tijela jantarne je boje, a ventralna strana bijele boje. Prosječna duljina tijela je 140 mm, a težina 20 g. Izrazito su teritorijalne životinje. Gnijezda grade od trave i lišća na visini od oko 2 m. Od listopada do travnja nalaze se u stanju hibernacije. Hrane se orašastim plodovima, lješnjacima, sjemenkama i voćem, ponekad i ptičja jaja. Sezona parenja traje od lipnja do listopada. Puhovi lješnikar ili orašari kako ih se još naziva mogu imati dva legla godišnje. Graviditet traje 24 dana. Ženka koti 1-7 mladunaca, samostalni su nakon 35 dana, a spolnu zrelost dostižu s godinu dana.

Smeđi medvjed je najveća zvijer našeg prostora. Visok je oko 130 cm dugačak 250 cm. Duljina repa je 6-14 cm. Medvjed može dostići težinu od 300 kg. Sva osjetila su mu vrlo razvijena. Dlaka može biti tamno kestenasta, suro-smeđa ili potpuno crna, a sa starošću dlaka svijetli. Hrani se korijenjem, voćem šumskih plodovima (malinama, jagodama, glogom), bukvicom, kestenom i žirom, a u malim količinama i strvinama (svega 2% hrane je životinjskog porijekla i to strvine). Medvjedi žive samotni život. Parenje se odvija u razdoblju od srpnja do kolovoza. Graviditet traje 7-8 mjeseci. Mladi na svijet dolaze od prosinca do veljače. Medvjedica koti 2-4 mladunca težine oko pola kg, slijepi su 28-35 dana, sišu 3-4 mjeseca, s majkom ostaju dvije godine, a spolnu zrelost dostižu u trećoj godini. Početkom zime zavlauče se u brlog koji mogu biti špilje ili nastambe od granja i mahovine. Zimu provode u nepravom snu (drijemežu). Za vrijeme boravka u brlogu ne uzimaju hranu, niti piju vodu. Životni vijek medvjeda je između 30 i 35 godina. Jedini neprijatelj mu je vuk, koji u čoporu može savladati slabijeg medvjeda tijekom zime. Medvjed se u pravilu sklanja od čovjeka kada je to god moguće. Medvjedice su opasne kada imaju mladunčad. Medvjed se nalazi na popisu divljači i njime se gospodari sukladno *Planu gospodarenja i Akcijskom planu gospodarenja smeđim medvjedom u RH*.

Golub dupljaš je modro siv, na vratu ima zelenu boju, poprečne pruge na krilima su manje nego kod divljeg goluba. Glava, vrat, gornji dio krila i donji dio leđa su plave boje. Gornji dio leđa je smeđeplav, a prema guši prelazi u boju crnog vina. Donji dio tijela mu je zagasitoplav. Velika letna pera u krilima su plava, kao i pera repa. Na krilima ima jednu prugu mrke boje. Kljun mu je blijedožute boje sa crvenom nosom. Doseže veličinu do 32 cm a raspon krila mu je oko 70 cm. Teži do 350 grama. Mužjaci i ženke se ne razlikuju. Živi u prorijeđenim starim šumama, a gnijezdi su u dupljama drveća (dupljaš). Hrani se prvenstveno raznim sjemenjem, plodovima, zrnjem žita, sjemenjem korovskih biljaka, četinjača i drugog drveća. Ranije je činio dosta štete poljoprivredi, ali kako se danas posvećuje veća pažnja šumama, šupljih stabala je sve manje, pa je sve manje i golubova dupljaša. Ženka nosi dva puta godišnje po dva jaja na kojima sjedi 17 dana. Zbijenog je tijela, dobar letač, a hrani se sjemenjem, žitaricama i slično. Neprijatelji su mu jastreb kokošar i kobac ptičar.

Sivi sokol je vrlo prilagodljiv i može ih se naći gotovo svugdje u letu, ali obično ne gnijezde u prostranim nizinskim područjima (stepama, pustinjama, kultivirane nizine bez drveća) u kojima nema sigurnih mjesta za gniježđenje. Mužjak i ženka imaju slične oznake na perju s tamno sivim (skoro crnim) leđima i gornjim dijelom krila, dok su vrhovi krila potpuno crni. Bijelo-rđavi donji dio tijela je prošaran tamnosmeđim ili crnim mrljama. Dugi i uski rep je također prošaran na isti način, a pera mu završavaju bijelom trakom i crnim vrhom. Tjeme i brkovi na obrazima su mu crni, te u kontrastu sa blijedim dijelom ispod kljuna i vrata. Kljun je žut, kao i noge, dok su zakrivljeni vrh kljuna i čaporci crni. Dug je od 34 do 58 cm, raspona krila od 80 do 120 cm, a ženke su veće od mužjaka oko 30%. Mužjaci su teški od 440 do 750 g, dok ženke teže od 910 do 1.500 g. Gnijezde se samotno. Monogamni su, a veze su vjerojatno doživotne. U pologu su obično 3-4 jaja, inkubacija traje 29-32 dana. Na jajima leže i o ptićima se brinu oba roditelja. Ptići mogu letjeti s 35-42 dana, a samostalni su nakon daljnjih dva ili više mjeseci. Uglavnom se hrane pticama, povremeno love šišmiše, a rijetko kukce ili terestrički plijen kao što su mali sisavci i gušteri. Love ptice od veličine kraljića do sive čaplje ili guske, rijetko sisavce, vodozemce, guštere i kukce.

Škanjac osaš pripada porodici škanjaca (*Accipitridae*) koji su srednje velike do velike kratkocrate grabljivice širokih, oblikih krila. Od orlova su kraćeg repa i vrata, od eja i lunja znatno su kraćih i širih krila. Sve su zaštićene vrste i nisu divljač. Škanjac osaš dugovratniji je od ostalih škanjaca, glava mu je manja i „golubolika“, no najlakše se razlikuje po tri tamne pruge na repu: jedna je šira na vrhu repa i dvije uže pri bazi repa. Hrani se pretežno saćima i ličinkama osa i bumbara koje iskopava iz zemlje, ali i ostalim kukcima, paucima, sitnim sisavcima, reptilima, vodozemcima, katkad čak i plodovima, što je jedinstveno među našim grabljivicama. Od uboda osa i bumbara zaštićen je debelim ljuskama na nogama, čvrstim i gusto ljuskasto složenim perjem na glavi te uskim nosnim otvorima koji onemogućuju ulazak kukaca. Malobrojna je gnjezdarica šumovitih predjela nizinske i gorske Hrvatske, dok je u priobalju češći za selidbe. Najčešće seli u jatima, zimuje u ekvatorijalnoj Africi.

Pored navedenih strogo zaštićenih životinjskih vrsta u obuhvatu ovog Programa je opažanjem utvrđeno prisustvo i drugih životinjskih vrsta:

SISAVCI: vjeverica, krtica, obični poljski miš i dr.

PTICE: čvorak, vrabac, kos i dr.

GMAZOVI: ričovka, poskok, sljepić ... i VODOZEMCI: daždevnjak šareni, mukači, žabe ...

MEKUŠCI: gujavice, puževi ... i KUKCI: bumbar, osa, pčela, stršljen, obad, hrušt, mravi, krpelji ...

Ugroženi i rijetki stanišni tipovi na području obuhvata ovog Programa

Prirodno stanište je jedinstvena funkcionalna jedinica kopnenog ili vodenog ekosustava, određena geografskim, biotičkim i abiotičkim svojstvima, neovisno o tome je li potpuno prirodno ili doprirodno. Sva istovrsna staništa čine jedan stanišni tip.

Stanište divlje vrste je okoliš određen specifičnim abiotičkim i biotičkim svojstvima, u kojem vrsta živi u bilo kojoj fazi svoga biološkog ciklusa. Temeljem članka 52. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode stanišni tip je u povoljnom stanju ako je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stalna ili se povećava; postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerojatno održati, specifična struktura i funkcije nužne za njegov dugoročni opstanak i ako su njegove značajne vrste u povoljnom staništu.

Temeljem stavka 3. istog članka očuvanje ekosustava osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnom stanju, odnosno obnavljanjem stanišnih tipova kojima je narušeno povoljno stanje.

Ugrožena i rijetka staništa – Prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova i karti staništa te EU Direktivi o staništima na području ovih površina na kojima je zabranjeno ustanovljenje lovišta na području Općine Bosiljevo, prisutna su, odnosno djelomično ulaze unutar obuhvata ovog Programa, neka ugrožena i rijetka staništa koja su prema Nacionalnoj klasifikaciji staništa (NKS) opisana na sljedeći način:

*NKS kod	Naziv
A.4.1.	Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi (Razred <i>PHRAGMITO-MAGNOCARICETEA</i> Klika in Klika et Novák 1941)
C.2.3.2.	Mezofilne livade košanice Srednje Europe (Sveza <i>Arrhenatherion elatioris</i> Br.-Bl. 1926, syn. * <i>Arrhenatherion elatioris</i> Luquet 1926)
C.2.3.2.1.	Srednjoeuropske livade rane pahovke (As. <i>Arrhenatheretum elatioris</i> Br.-Bl. ex Scherrer 1925)
C.3.3.1.	Brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi (Sveza <i>Bromion erecti</i> Koch 1926)
C.5.4.1.1.	Visoke zeleni s pravom končarom (<i>Filipendula ulmaria</i>)
D.2.5.	Sastojine obične borovice (<i>Juniperus communis</i>)

* Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa ("Narodne novine", broj 27/21, 101/22)

Na području površina na kojima je zabranjeno ustanovljenje lovišta na području Općine Bosiljevo neka ugrožena i rijetka staništa prisutna su u neposrednoj blizini obuhvata ovog Programa i koja su prema Nacionalnoj klasifikaciji staništa (NKS) opisana na sljedeći način:

*NKS kod	Naziv
A.2.7.	Neobrasle i slabo obrasle obale tekućica
C.2.2.3.	Zajednice higrofilnih zeleni (Sveza <i>Calthion palustris</i> Tx. 1937)
C.3.4.3.3.	Ličke vrištine (As. <i>Genisto sagittalis-Callunetum</i> Horvat 1931)
E.3.1.	Mješovite hrastovo-grabove i čiste grabove šume (Sveza <i>Erythronio-Carpinion</i> (Horvat 1958) Marinček in Mucina et al. 1993 i sveza <i>Carpinion betuli</i> Isller 1931)
E.4.5.	Mezofilne i neutrofilne čiste bukove šume (Podsveza <i>Lamio orvalae-Fagenion</i> (Borhidi 1963) Marinček et al. 1993)
H.1.1.	Kopnena kraška špiljska staništa

* Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa ("Narodne novine", broj 27/21, 101/22)

Područja ekološke mreže na području obuhvata Programa

Ekološka mreža Republike Hrvatske – proglašena je Uredbom o ekološkoj mreži te predstavlja područja ekološke mreže Europske unije **Natura 2000**.

Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (**POVS**) i Posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (**PPOVS**) koja se nalaze na području obuhvata ovog Programa i najbliže njemu su:

Kod područja	Naziv područja	Površina na području obuhvata	Najbliža udaljenost i smjer	Tip područja EM
HR2000592	Ogulinsko-plašćansko područje	21,13		PPOVS
HR2000642	Kupa	dodiruju se		POVS
HR2000030	Đutno špilja		1,2 km S	PPOVS
HR2001333	Kupa kod Severina		1,8 km Z	PPOVS
HR2001340	Područje oko Kuštrovke		2,3 km Z	PPOVS
HR2000108	Vodotečina		2,9 km JI	PPOVS
HR2000593	Mrežnica - Tounjčica		6 km JI	PPOVS
HR2000057	Jazbina jama		6,5 km JI	PPOVS
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika		13 km Z	PPOVS
HR2001439	Jama kod Iugarnice		14 km Z	PPOVS

U obuhvatu ovog Programa ne nalaze se **Područja ekološke mreže (POP)**, a na cca 13 km udaljenosti istočno od obuhvata ovog Programa nalazi se **Područje ekološke mreže (POP) HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika** i na cca 17 km udaljenosti istočno od obuhvata ovog Programa nalazi se **Područje ekološke mreže (POP) HR1000001 Pokupski bazen**.

Ciljne vrste i ciljni stanišni tipovi Posebnih područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove (PPOVS) na području obuhvata ovog Programa

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/Šifra stanišnog tipa	Tip područja EM
HR2000592	Ogulinsko-plašćansko područje	1	močvarna riđa	<i>Euphydryas aurinia</i>	PPOVS
		1	potočni rak	<i>Austropotamobius torrentium*</i>	PPOVS
		1	peš	<i>Cottus gobio</i>	PPOVS
		1	čovječja ribica	<i>Proteus anguinus*</i>	PPOVS
		1	žuti mukač	<i>Bombina variegata</i>	PPOVS
		1	veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	PPOVS
		1	južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>	PPOVS
		1	dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>	PPOVS
		1	tankovratni podzemljak	<i>Leptodirus hochenwartii</i>	PPOVS
		1	Vodni tokovi s vegetacijom <i>Ranunculion fluitantis</i> i <i>Callitricho-Batrachion</i>	3260	PPOVS
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	PPOVS
		1	Ilirske hrastovo-grabove šume (<i>Erythronio-Carpinion</i>)	91L0	PPOVS

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1=međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

*Prioritetna vrsta/stanišni tip za zaštitu i očuvanje na razini Europske unije

POVS koje se dodiruje s obuhvatom ovog Programa

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip	Hrvatski naziv vrste/ hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/ Šifra stanišnog tipa	Tip područja EM
HR2000642	Kupa	1	obična lisanka	Unio crassus	POVS
		1	kiseličin vatreni plavac	Lycaena dispar	POVS
		1	potočni rak	Austropotamobius torrentium*	POVS
		1	mladica	Hucho hucho	POVS
		1	bolen	Aspius aspius	POVS
		1	mali vretenac	Zingel streber	POVS
		1	peš	Cottus gobio	POVS
		1	dabar	Castor fiber	POVS
		1	vidra	Lutra lutra	POVS
		1	dunavska paklara	Eudontomyzon vladykovi	POVS
		1	vijun	Cobitis elongatoides	POVS
		1	veliki vijun	Cobitis elongata	POVS
		1	zlatni vijun	Sabanejewia balcanica	POVS
		1	potočna mrena	Barbus balcanicus	POVS
		1	velika pliska	Alburnus sarmaticus	POVS
		1	bjeloperajna krkuš	Romanogobio vladykovi	POVS
		1	gavčica	Rhodeus amarus	POVS
		1	plotica	Rutilus virgo	POVS
		1	Keslerova krkuš	Romanogobio kessleri	POVS
		1	tankorepa krkuš	Romanogobio uranoscopus	POVS
		1	mala svibanjska riđa	Euphydrias maturna	POVS
		1	danja medonjica	Euplagia quadripunctaria*	POVS
		1	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210	POVS
1	Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume (Convolvulion sepii, Filipendulion, Senecion fluviatilis)	6430	POVS		
1	Aluvijalne šume (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	91E0*	POVS		
1	Poplavne miješane šume Quercus robur, Ulmus laevis, Ulmus minor, Fraxinus excelsior ili Fraxinus angustifolia	91F0	POVS		
1	Izvori uz koje se taloži sedra (Cratoneurion) – točkaste ili vrpčaste formacije na kojima dominiraju mahovine iz sveze Cratoneurion commutati	7220*	POVS		
1	Vodni tokovi s vegetacijom Ranunculion fluitantis i Callitriche-Batrachion	3260	POVS		
HR2000030	Đutno špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	PPOVS

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1=međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

*Prioritetna vrsta/stanišni tip za zaštitu i očuvanje na razini Europske unije

PPOVS najbliže obuhvatu ovog Programa

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu/ stanišni tip	Hrvatski naziv vrste/ hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/ Šifra stanišnog tipa	Tip područja EM
HR2001333	Kupa kod Severina	1	Grundov šumski bijelac	<i>Leptidea morsei</i>	PPOVS
HR2001340	Područje oko Kuštrovke	1	širokouhi mračnjak	<i>Barbastella barbastellus</i>	PPOVS
		1	veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	PPOVS
		1	dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>	PPOVS
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	PPOVS
HR2000108	Vodotečina	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	PPOVS

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1=međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

*Prioritetna vrsta/stanišni tip za zaštitu i očuvanje na razini Europske unije

5.1. UTJECAJ ZAHVATA I AKTIVNOSTI NA PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE

Područje očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) na predmetnom području koje se djelomično nalazi u obuhvatu ovog Programa je HR2000592 Ogulinsko-plašćansko područje na kojem su šišmiši životinjske vrste koje su ciljne vrste, a na koje bi lovno gospodarenje moglo imati utjecaj i koji nisu predmet lovnog gospodarenja pa se može isključiti mogućnost negativnih utjecaja ovog Programa na njih.

Područje očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) na predmetnom području koje se dodiruje s obuhvatom ovog Programa je HR2000642 Kupa, a Posebno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (PPOVS) koje je najbliže obuhvatu ovog Programa je HR2000030 Đutno špilja čije je ciljno stanište Špilje i jame zatvorene za javnost na koje ovaj Program nema utjecaja. Na posebno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (PPOVS) HR2001333 Kupa kod Severina i HR2001340 Područje oko Kuštrovke, s obzirom na njihovu udaljenost od obuhvata ovog Programa ne očekuju se značajni negativni utjecaji na ciljeve očuvanja i cjelovitost navedenih područja ekološke mreže.

Područje očuvanja značajno za ptice (POP) koje je na udaljenosti od 13 km istočno najbliže obuhvatu ovog Programa je HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika.

Životinjska vrsta koja je ciljna vrsta područja očuvanja značajnog za vrste HR2000642 Kupa, a nalazi se na popisu divljači je dabar, ali ovim Programom nije planirano upravljanje dabrom, već samo bilježenje njegovog brojnog stanja i ne očekuje se značajni negativan utjecaj ovog Programa na tu vrstu, a dabrom će se gospodariti u skladu s Programom gospodarenja dabrom kad bude donesen te se stoga može isključiti mogućnost direktnih negativnih utjecaja ovog Programa na njega.

Aktivnostima planiranim ovim Programom neće se utjecati na staništa povoljna za obitavanje ciljnih vrsta ekološke mreže ili za traženje hrane i ne očekuju se značajni negativni utjecaji na ciljeve očuvanja i cjelovitost navedenih područja ekološke mreže.

Pojedine životinjske vrste koje su ciljne vrste navedenih područja ekološke mreže, a na koje bi lovno gospodarenje moglo imati utjecaj su ptice grabljivice, šišmiši i vidra, koji su strogo zaštićeni Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama i nisu predmet lovnog gospodarenja pa se može isključiti mogućnost negativnih utjecaja ovog Programa na njih.

Druge životinjske vrste koje su ciljane vrste navedenih područja ekološke mreže ne nalaze se na popisu divljači te se njima ne gospodari u smislu posebnog propisa iz područja lovstva i stoga se može isključiti mogućnost direktnih negativnih utjecaja ovog *Programa* na njih.

Zahvati i aktivnosti propisani ovim *Programom* malog su dosega, provode se povremeno i samo na pojedinim dijelovima ovog *Programa* i u kratkim razdobljima, te se ne očekuje da će uzrokovati gubitak navedenih ciljnih vrsta, a s obzirom i na njihovu udaljenost od obuhvata ovog *Programa*.

Kod eventualnog rastjerivanja divljači na područjima gdje bi ista mogla činiti gospodarski nedopustivu štetu, kao i kod eventualnog odstrjela divljači, navedeno se neće obavljati u vrijeme razmnožavanja strogo zaštićenih vrsta.

Određene aktivnosti, kao što su suzbijanje nedozvoljenih radnji, edukacija stanovništva oko upotrebe zaštitnih sredstava i sl., samo će imati pozitivan utjecaj na ciljane vrste područja ekološke mreže.

Ovim *Programom* planirani zahvati i aktivnosti, zbog navedenih karakteristika i malog obuhvata djelovanja, kao i njihov opseg udaljenosti u odnosu na navedena područja ekološke mreže, mogu isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja ovog *Programa zaštite divljači Općine Bosiljevo* na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

6. MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI

Mjere zaštite divljači propisane *Zakonom o lovstvu* obuhvaćaju:

1. zabranu lova divljači osim izuzetaka propisanih *Zakonom o lovstvu*;
2. provedbu preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera radi zdravstvene zaštite divljači, ljudi i stoke;
3. spašavanje divljači od elementarnih nepogoda;
4. poduzimanje preventivnih mjera kod izvođenja drugih radova;
5. suzbijanje nezakonitog lova.

Provoditelj ovog *Programa* dužan je provoditi nadzor nad divljači i svim ostalim životinjskim vrstama. Sve propisane mjere se mogu izvršiti jedino stalnim nadzorom područja za kojeg je ovaj *Program* izrađen, pri čemu se osobita važnost pridaje tzv. indirektnim čimbenicima opstanka divljači. Ti su čimbenici prikazani u točkama 2., 3., 4. i 5.

U slučaju da se pronađe bilo koja uginula jedinka potrebno je sukladno *Pravilniku o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarskih planova* načiniti *Zapisnik o šteti na divljači*, koji je propisan spomenutim *Pravilnikom*. Lešina se dostavlja u nadležnu veterinarsku stanicu, a ako se sumnja na neku bolest veterinarska služba dužna je propisati preventivne, dijagnostičke, kurativne i higijensko - zdravstvene mjere radi zdravstvene zaštite životinja i ljudi.

Mjere zaštite divljači obuhvaćaju niz radnji kojima se divljači, ali i ostalim životinjskim vrstama, u prvom redu onemogućava pristup površinama izvan lovišta.

Ove površine izvan lovišta nisu fizički odvojene nikakvom eventualnom ogradom ili na neki drugi način od okolnih lovišta, zbog čega je moguća, ali i prisutna migracija divljači s okolnog područja. Divljač je nepoželjna na ovim površinama izvan lovišta jer njena prisutnost utječe na smanjenje sigurnosti, ugrožava ljudske živote i imovinu, dovodi do materijalnih šteta, mogućih nezgoda, a u konačnici dovodi i do šteta na istima.

Mjere zaštite divljači podrazumijevaju niz radnji i to u prvom redu preventivnih, kojima će se divljači onemogućavati pristup ovim površinama izvan lovišta, a koje će u konačnici imati za cilj osiguravanje nesmetanog života i obitavanja divljači na površinama njihova prirodnog staništa bez ugrožavanja istih, kao i svih ostalih vlasnika i korisnika ovih površina izvan lovišta. Isto tako pojedine radnje imaju za cilj sprječavanje fragmentacije staništa, kao i sprječavanje nesmetane prirodne migracije divljači. Sprječavanje ulaska i zadržavanja na ovim površinama, ali i izlučivanje divljači koja se pojavi na području ove površine izvan lovišta, imaju za cilj sprječavanje šteta na istima, ali i povećanje sigurnosti ljudi, imovine i svih drugih dobara.

ZABRANA LOVA DIVLJAČI OSIM IZUZETAKA

Na ovim površinama izvan lovišta zabranjeno je loviti divljač, osim izuzetaka propisanih Zakonom i provedbenim podzakonskim aktima. Lov divljači obavlja se u skladu s odredbama *Zakona o lovstvu* te ga je potrebno evidentirati po lovnim godinama. Odstrijeljena divljač pripada pravnoj ili fizičkoj osobi koja koristi zemljište ili upravlja zemljištem izvan lovišta.

Lov divljači koja stalno, sezonski ili povremeno obitava ili prelazi preko ovih površina izvan lovišta, a čija je prisutnost nepoželjna, može se obavljati **lovom žive divljači (hvataljkama i slično)**, a zatim se uhvaćena divljač ispušta na neko drugo područje. Isto tako potrebno je pokušati obavljati i **izgon divljači s ovih površina izvan lovišta na način da taj izgon ne utječe na sigurnost ljudskih života**, što je potrebno procijeniti na licu mjesta i u svakom slučaju pojavljivanja divljači posebno.

Divljač se lovi temeljem *Zakona o lovstvu*. Pri korištenju puške za uspavljivanje treba voditi osobitu pažnju. Naime, tijekom ispaljivanja i pogađanja divljači uspavljujućim sredstvom, ista je uznemirena i najčešće bježi. Isto tako, pri primjeni sredstava za uspavljivanje, divljači je potrebno određeno vrijeme da postane omamljena, a zatim i da zaspi, stoga divljač nakon pogotka najčešće bježi, što predstavlja veliku opasnost za sigurnost i ljudi i imovine. Isto tako postoji i velika opasnost od samoozlijeđivanja divljači i ostalih životinjskih vrsta prilikom mogućeg zatrcavanja u ograde ili zidove.

Kada su iskorištene sve mogućnosti preventivne zaštite i sprječavanja ulaska divljači na ove površine izvan lovišta, krupne vrste, ali i veći dio sitnih vrsta divljači najoptimalnije, zbog zaštite ljudi i imovine, bilo bi izlučiti ju odstrjelom. Članak 60. *Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači* propisuje mjere za sprječavanje šteta od divljači koje obuhvaćaju između ostalog i: „**smanjivanje broja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta**“.

Slijedom navedenog i jedno grlo/rep/kljun divljači na površini izvan lovišta predstavlja preveliku gustoću zbog koje može doći do gospodarski nedopustivih šteta, koje se najčešće ogledaju u ugrožavanju ljudskih života i imovine. Ipak, u cilju održavanja biološke raznolikosti, određen je onaj socijalni kapacitet za sve vrste divljači koji najvjerojatnije neće predstavljati direktnu ugrozu ljudskih života i imovine.

U slučajevima odstrjela divljači na ovim površinama izvan lovišta **lov se obavlja u skladu s odredbama Zakona o lovstvu i Pravilnika proizašlih iz istog. Uz navedeni Zakon o lovstvu potrebno je poštivati i odredbe Zakona o oružju.**

Tijekom stalnog moritoringa za vrijeme trajanja ovog *Programa*, ukoliko se iz bilo kojih razloga divljač pojavi na ovim površinama izvan lovišta, a provedene su sve mjere kojima se pokušalo izlučiti divljač (sprječavanje dolaska divljači ili njihovo istjerivanje), obavljati će se izlučivanje putem redukcijskog odstrjela do potpunog izlučivanja jer na površini izvan lovišta divljač nema stanište, a time ni kapacitet.

Budući da se na površinama izvan lovišta tijekom cijele godine odvijaju razne djelatnosti, pravna osoba koja će biti zadužena za provedbu ovog *Programa* sama će i to na licu mjesta odlučiti o izlučivanju divljači koja se eventualno pojavi na ovim površinama. Također će na temelju situacije na terenu procijeniti i odlučiti koju divljač i u kojoj brojnosti će izlučiti zbog smanjenja i ugrožavanja ljudskih života i imovine.

Pravna osoba koja će biti zadužena za obavljanje lova na temelju ovog Programa može obavljati radnje izlučivanja (hvatanje, odstrjel i slično) u skladu sa zakonskim propisima.

Sigurnost na mjestu gdje se divljač nalazi te tijekom njenog izlučivanja osigurava Protokol za postupanje pri izlučivanju divljači koji obuhvaća elemente sigurnosti pojedinih postupaka i zajednički ga usklađuju provedbena nadležna tijela.

Pravna osoba koja gospodari ovim površinama izvan lovišta, ukoliko nije registrirana za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljač, obvezna je povjeriti izlučivanje divljači i/ili ostalih životinjskih vrsta s područja iste pravnoj ili fizičkoj osobi koja je registrirana za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljač.

U lovu odnosno u izlučivanju divljači smije sudjelovati osoba koja uza se ima lovačku iskaznicu s važećom identifikacijskom markicom za pojedinu lovnu godinu i pisano dopuštenje ovlaštenika prava lova (Općina BOSILJEVO).

Odstreljivati divljač smije samo osoba koja uz navedene uvjete posjeduje i oružni list za držanje i nošenje oružja u svrhu lova.

PROVEDBA PREVENTIVNIH, DIJAGNOSTIČKIH, KURATIVNIH I HIGIJENSKO – ZDRAVSTVENIH MJERA RADI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE DIVLJAČI, LJUDI I STOKE

Sva divljač, kao i ljudi te domaće i sve ostale životinjske vrste, podložna je obolijevanju od raznih bolesti. Bolest je svaki poremećaj fiziološkog stanja organizma. Spomenuti poremećaji mogu dovesti do privremenog smanjenja ili trajnog izostanka funkcioniranja pojedinih tjelesnih organa, a kao posljedica toga može nastupiti i ugibanje, odnosno smrt. Budući da postoji niz bolesti na divljači i domaćim životinjama koje se prenose uzajamno, a neke od njih ugrožavaju i čovjeka (zoonoze), predviđaju se razne preventivne, dijagnostičke, kurativne i higijensko-zdravstvene mjere radi zaštite divljači, životinjskih i ostalih vrsta, te u konačnici i čovjeka.

Prema potrebi uspostavlja se suradnja s veterinarskom službom radi redovitog obavljanja kontrole i praćenje zdravstvenog stanja divljači na ovoj površini izvan lovišta na kojoj divljač nema stanište, a time ni kapacitet. Isto tako redovito se obavlja kontrola zdravstvenog stanja divljači ako se posumnja na bolest kada je obavezno lešinu divljači dostaviti nadležnoj veterinarskoj službi u cilju sprječavanja pojave i širenja zaraznih bolesti. Ako se na ovim površinama izvan lovišta proglasi pojava zarazne bolesti ili se ona može očekivati, nadležna tijela osiguravaju provođenje mjera u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti životinja, dok takva zaraza ili opasnost od njezina širenja traje.

Među mnogobrojnim i različitim uzrocima koji utiču na smanjenje broja divljači, bolesti zauzimaju značajno mjesto. Prilikom osmatranja mogu se na živoj divljači uočiti promjene i poremećaji koje ukazuju na neku od bolesti, a to su:

- nemogućnost bijega u situacijama kada obično i bježi i normalno je da bježi;
- zaostajanje ili odvajanje od ostalih životinja;
- često zastajkuje, odmara, liježe ili šepa;
- ako se nalazi na mjestima na kojima u normalnim uvjetima ne zalazi;
- mršavljenje te ako je dlaka ili perje neuredno i neprirodno otpada;
- otežano disanje, kašalj, proljev, otežani hod;
- gubitak straha pred čovjekom, agresivnost i niz drugih neprirodnih ponašanja divljači.

Budući da se samim promatranjem bolesne životinje obično ne može procijeniti ni uzrok bolesti ni njezino značenje za druge vrste divljači, životinjske vrste, stoku, ali i čovjeka, preporučuje se dostaviti veterinarskoj instituciji jednu ili više uginulih, uhvaćenih ili eventualno odstrijeljenih bolesnih jedinki.

Na fiziološko stanje organizma može utjecati puno čimbenika. Čimbenici koji mogu dovesti do oštećenja organizma i nastanka bolesti mogu se podijeliti na unutarne i vanjske. Vanjski čimbenici mogu biti mehanički, klimatski, kemijski i biološki. U unutarne čimbenike ubraja se smanjena otpornost organizma, nasljeđe patogenih osobina, konstitucija i dispozicija. Vanjski uzroci su češći i bolje poznati nego unutarnji. Iako uvijek ne postoji jasno izražena granica, radi lakše provedbe mjera zaštite divljači, bolesti se dijele na nezarazne, zarazne i parazitske.

Nezarazne bolesti divljači su one kod kojih ne postoji opasnost prenošenja bolesti na ostale jedinke iste ili druge životinjske vrste, stoku ili čovjeka. Kod oboljenja nezaraznim bolestima dolazi do gubitaka samo na pojedinom (oboljelom) grlu i ne predstavlja opasnost za ostala grla, kljunove ili vrste na tom ili nekom drugom području. U nezarazne bolesti ubrajaju se razne upale nezaraznog karaktera (upala pluća i slično), nadam, otrovanja, proljev od pokvarene hrane, razne rane nastale mehaničkim putem, šepavost, prijelomi kostiju i slično. Kod navedenih oboljenja životinje mogu dolaziti međusobno i u najtješnji dodir, ali ne postoji opasnost od prenošenja bolesti.

Zarazne ili infektivne bolesti uzrokuju sitne klice (bakterije i virusi) koje se nalaze i razmnožavaju u tkivima i sokovima tijela oboljele životinje i nisu vidljive prostim okom već mikroskopom. Kada navedeni uzročnici bolesti izađu bilo kojim putem u okolinu (izmetom, mokraćom, slinom, iscjetkom), nađu pogodno „tlo“ i namnože se, zaraze direktno ili indirektno sve one životinje u čije tijelo uđu kroz njihove prirodne otvore ili razne rane. Uzročnici su razni virusi, bakterije, pa i neka gljivična oboljenja. Ove se klice u zdravom organizmu namnože, razaraju pojedine organe i krv, stvaraju otrovne izlučevine i slično, pa time dovode do oboljenja, a često i do uginuća životinja. Ovisno o uzroku oboljenja zarazne ili infektivne bolesti dijele se na **virusne i bakterijske**.

Divljač obolijeva od raznih zaraznih ili infektivnih bolesti, a ovdje će se navesti samo na neke za koje se smatra da se mogu pojaviti u našim lovištima i površinama izvan lovišta:

- Bedrenica (*Antrax*),
- Slinavka i šap (*Aphtae epizoticae*),
- Bjesnoća (*Lysa*),
- Svinjska kuga – klasična (KSK) i afrička (ASK),
- Sindrom europskog smeđeg zeca,
- Newcastlovska bolest (Atipična kuga peradi),
- Influenca ptica,
- Tuberkuloza,
- Bruceloza,
- Pastereloza,
- Pseudotuberkuloza,
- Jersinioza,
- Tularemija,
- Salmoneloza,
- Stafilokokna infekcija,
- Nekrobaciloza,
- Leptospiroza,
- Aktinomikoza.

Parazitske ili nametničke bolesti izazivaju manje ili više sitne životinje, koje žive na divljači kao paraziti i hrane se sokovima i dijelovima tijela svoga „domaćina“, odnosno životinje na kojoj parazitiraju. Po zoološkoj sistematici paraziti pripadaju skupinama praživotinja, plošnjaka, oblenjaka i člankonožaca. Paraziti se povremeno ili trajno nalaze na ili u živim organizmima, te se tu hrane njihovim tkivima, tjelesnim sokovima ili oduzimaju probavljenu hranu koju je domaćin pripremio za svoje potrebe. Ovakav život jednoga organizma na račun drugoga naziva se parazitiranje. Životinju, u ili na kojoj se nalazi parazit zove se domaćin ili nositelj parazita. Prelaženje parazita na domaćina ili ulaženje u domaćina naziva se invazija ili infestacija.

Mjesto u ili na životinji gdje određeni paraziti najčešće parazitiraju naziva se predilekcijska mjesta. U svoj životnom ciklusu nekim parazitima je potrebno više različitih vrsta organizma. Odrasli, zreli paraziti borave u ili na domaćinu, a razvojni stadiji u organizmima koji se nazivaju posrednik, prijelazni nositelj, vektor ili prenositelj. Parazit nanosi štetu domaćinu uznemiravajući ga, mehanički mu oštećuje tkiva, oduzima mu hranjive tvari, štetno djeluje na domaćina svojim sekretima, ekskretima, toksinima i slično.

Spomenute štete mogu biti zanemarive, ali isto tako mogu biti toliko velike da kao posljedica oštećenja organizam slabi, mršavi, nastupa anemija i opće slabljenje domaćina, a sve većim umnažanjem dolazi i do kroničnih promjena pojedinih organa i do poremećaja njihovih normalnih funkcija, a u konačnici čak i smrt. Paraziti ili njihovi razvojni oblici (larve) u krvnim žilama, crijevima i ostalim tjelesnim šupljinama mogu izazvati njihovo raspadanje ili začepljenje i time nove komplikacije u organizmu. Naseljavanje parazita na divljač ili domaće životinje ne može se u svakom slučaju nazvati bolešću, iako može imati neželjene posljedice. Prema mjestu parazitiranja paraziti se dijele na **vanjske (ekto) i unutarnje (endo) parazite**.

Divljač obolijeva od raznih parazitskih ili nametničkih bolesti, a ovdje će se navesti samo na neke za koje se smatra da se mogu pojaviti u našim lovištima i površinama izvan lovišta:

- Toksoplazmoza,
- Kokcidioza,
- Metiljavost (*Distomatoza*),
- Veliki američki jetreni metilj,
- Trakavičavost,
- Singamoza,
- Parazitski gastroenteritis,
- Trihinelozna,
- Verminozna pneumonija,
- Nosni štrk,
- Kožni štrk (*Hypoderma*),
- Veliki plućni vlasac – Diktiokauloza (*Dictyocaulosis*),
- Protostrongilozna,
- Proljetni proljev srneće divljači,
- Kolibaciloza,
- Šuga (*Scabies*),
- Krpeljivost (*Ixodidoza*).

Preventivne mjere radi zaštite divljači, ljudi i stoke podrazumijevaju stalan i redovit obilazak ove cijele površine izvan lovišta. Stalnim osmatranjem i praćenjem divljači uočiti će se sumnjiva i/ili bolesna grla te eventualno uginula divljač ili neke druge životinjske vrste. Na pojedinim bolesnim ili uginulim grlima može se sa dosta sigurnosti ustanoviti uzrok pojavljivanja bolesti ili uginuća, pa se mogu na vrijeme i u suradnji s veterinarskom službom poduzeti potrebne mjere liječenja ili sanitarne mjere. U preventivne mjere spada i zakapanje ili spaljivanje lešina, odnosno neškodljivo uklanjanje potencijalnog žarišta zaraze. Zakapanjem ili spaljivanjem lešina sprječavaju se neki insekti da sišu krv uginule divljači i svojim ubodom kasnije prenesu zarazu na zdrave jedinice. Isto tako na lešinama se skupljaju mravi, crvi, štakori, lisice, vrane, svrake i ostali strvinari. Ukoliko se radi o zarazi mogući je prijenos i preko pasa i mačaka lualica na perad, stoku i ljude. Nakon uklanjanja lešine potrebno je mjesto gdje je ista pronađena dezinficirati, isto kao i alat i pomagala kojima je lešina uklonjena.

Prijava bolesti je preventivna mjera kojom se svaki slučaj uginuća divljači ili neke druge životinjske vrste, kao i hvatanje ili eventualni odstrjel bolesne ili na zarazu sumnjive divljači prijavljuje se veterinarskoj službi, odnosno najbližoj veterinarskoj stanici. Navedenim načinom mnoge bolesti i zaraze se mogu već u početku detektirati i otkriti, a potrebnim i odgovarajućim mjerama i suzbiti. Svako ugibanje divljači pa makar i bez izrazitih simptoma neke bolesti, sumnjivo je na zarazu ili trovanje, o čemu treba voditi posebnu pažnju.

Dijagnostičke mjere odnose se na obavezan pregled svakog bolesnog ili na bolest sumnjivog uhvaćenog ili eventualno odstrijeljenog grla (kljuna, komada) ili svježe lešine, kako bi se ustanovilo je li divljač ili neka druga životinjska vrsta bila bolesna te prijeti li opasnost od širenja eventualne bolesti. Kod pronađene lešine prvo je potrebno ustanoviti je li do smrti nije došlo zbog nekog drugog razloga osim bolesti (pregažena, probodena i slično), a ako nije pretragu treba obaviti veterinar. Lešine ili njihove dijelove (organe) te dijelove na bolest odstrijeljene divljači prije slanja na analizu veterinarskim stanicama ili institucijama treba dobro upakirati i spriječiti osjet zadaha te isto tako spriječiti izlaz sukrvice iz paketa u okolni prostor. Uz zapakiranu lešinu potrebno je dostaviti ime i adresu pošiljaoca, datum nalaza lešine, odakle potječe kao i sva ostala opažanja u vezi pojave sumnje na bolest. Materijal za pretragu treba slati na Veterinarski fakultet, institute, zavode i dijagnostičke stanice. Kod svakog slučaja sumnje na bolest ili pronalaska lešine vrlo je važno surađivati s područnom veterinarskom stanicom i postupati po uputama ovlaštenog veterinara.

Kurativne mjere provode se kod organskih – nezaraznih bolesti hvatanjem ili eventualnim sanitarnim odstrjelom samo bolesnih jedinki. Kod zaraznih i parazitarnih oboljenja obavlja se sanitarni odstrjel većeg broja bolesnih jedinki i to u skladu sa *Zakonom o lovstvu*, a u suradnji sa veterinarskom službom, dok se ne smanji mogućnost prijenosa zaraze i parazita. Odluku o takvom zahvatu može donijeti nadležno Ministarstvo putem stručne veterinarske službe koja je dužna voditi računa o kretanju i suzbijanju zaraza na svom području. Isto tako dodavanje lijekova u izlaganu hranu za divljač obavlja se samo u skladu s veterinarskom službom.

Higijensko – zdravstvene mjere provode se dezinfekcijom mjesta gdje je lešina ležala i oruđa kojim je uklonjena, a na način da se unište klice bolesti koja je uzrokovala smrt. Isto tako u ove mjere spada i dezinfekcija mjesta gdje se divljači zadržava duže vrijeme. Mjesta koja se žele raskužiti mogu se pokriti slamom, kukuruzovinom, suhim granjem ili lišćem te zapaliti.

SPAŠAVANJE DIVLJAČI OD ELEMENTARNIH NEPOGODA

U slučaju elementarnih nepogoda mora se odmah pomoći divljači, kao i svim životinjskim vrstama i to zavisno o vrsti elementarne nepogode.

U slučaju jakih povremenih snježnih mećava preporučuje se dogovor sa susjednim lovoovlaštenicima da isti, gdje je navedeni negativni klimatski čimbenik najizraženiji, na što većoj udaljenosti od same ove površine izvan lovišta, izlože odgovarajuću hranu za prehranu divljači te naprave dovoljan broj prtina i to zvjezdasto, od hranilišta ili mjesta gdje se izlaže hrana u okolni prostor i to onoliko prtina koliko to konfiguracija terena dozvoljava. Bitno je napomenuti da te prtine moraju voditi što dalje od ove površine izvan lovišta. Prema svakom objektu namijenjenom izlaganju hrane trebaju voditi najmanje tri prtine u različitim pravcima i u duljini koliko to prostor dozvoljava. Uz navedenu hranu obavezno izložiti na što više mjesta i sol, čime bi se divljač odvratila od ulaska na područje ove površine izvan lovišta.

U slučaju dugotrajne suše kada prirodna pojilišta i kaljužališta presuše, pokušati dogovoriti sa susjednim lovoovlaštenicima da isti izgrade potreban broj umjetnih pojilišta i kaljužališta i to što dalje od same ove površine izvan lovišta. Na navedeni način divljač bi se spriječila da u potrazi za vodom prelazi veća područja, a time bi se i broj ulazaka i prelazaka divljači preko ove površine izvan lovišta u ljetnim i sušnim mjesecima zasigurno smanjio. U slučaju izgradnje navedenih umjetnih pojilišta i kaljužališta iste je potrebno redovno puniti vodom tijekom sušnog razdoblja.

U nekim slučajevima lokalne i sezonske poplave mogle bi utjecati na divljač, ali i na pojedine strogo zaštićene i pojedine ostale životinjske vrste na način da se ista s tih poplavljenih područja premješta na druge dijelove koji su suši pa i na ove površine izvan lovišta. U navedenom razdoblju potrebno je osobitu pažnju posvetiti prihrani svih vrsta divljači, ali i pojedinih strogo zaštićenih i pojedinih ostalih životinjskih vrsta izvan ovih površina izvan lovišta i to na primjerenosti udaljenosti od same ove površine, osiguranju potpunog mira, kao i sprječavanju potencijalnog krivolova.

Prema Zakonu o lovstvu zabranjeno je loviti divljač kada je ugrožena poplavom, snježnim nanosima, poledicom, visokim temperaturama, požarom ili na drugi sličan način, osim u svrhu spašavanja.

SUZBIJANJE NEZAKONITOG LOVA

Suzbijanje nezakonitog lova planira se organizacijom lovočuvarske službe i obilaskom ove površine izvan lovišta. Pravna osoba koja će biti zadužena za lov na temelju ovog *Programa*, te Stručna služba koja će biti zadužena za provedbu ovog *Programa*, provoditi će propisane mjere za suzbijanje nezakonitog lova divljači na ovim površinama.

7. MJERE ZA SPRJEČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI

Mjere za sprječavanje šteta od divljači propisane *Zakonom o lovstvu* obuhvaćaju:

1. čuvanje usjeva i nasada;
2. izgon divljači s ugroženog zemljišta;
3. uporaba mehaničkih, električnih i kemijskih zaštitnih sredstava, vidljivih i zvučnih plašila, elektronskih detektora divljači, kao i ostale uobičajene mjere zaštite za određeno područje i vrstu divljači.

Izrada ovog *Programa* inducirana je zakonskom obvezom, kao i počinjenim direktnim i indirektnim štetama koje čini divljač na ovim površinama na kojima je prema *Zakonu o lovstvu* zabranjeno ustanoviti lovište.

Zbog navedenih okolnosti na području obuhvata ovog *Programa* mora se primijeniti mjere i zahvate kojima će se suzbijati prisutnost pojedinih vrsta divljači, kao i ostalih životinjskih vrsta, a sukladno zakonskim propisima. Iz navedenog razloga svake godine obavljati će se procjena brojnog stanja svih vrsta divljači i ostalih životinjskih vrsta na području obuhvata ovog *Programa*.

Mjere za sprječavanje šteta od divljači sastoje se od niza radnji kojima se divljači, ali i pojedinim strogo zaštićenim i pojedinim ostalim životinjskim vrstama, u prvom redu onemogućava pristup ovim površinama izvan lovišta, da iste ne bi ugrožavale ljudske živote i uzrokovale velike materijalne štete.

Neke od metoda suzbijanja prisutnosti divljači su:

- Protjerivanje divljači i uklanjanje gnijezda - sukladno zakonskim aktima
- Zvučni i vizualni efekti i plašila
- Kemijska sredstva - repelenti
- Postavljanje selektivnih zamki i klopki (živolovki)
- Hortikulturni zahvati

Protjerivanje divljači s ugroženih površina uglavnom ima kratkotrajan učinak, jer se nakon kratkog vremena divljač nagoni vraća na površinu iako je s nje protjerana. Zvučni i vizualni efekti i plašila imaju taj nedostatak što se divljač na njih navikne pa ih se više ne boji.

Ostale mjere izlučenja (korištenje lovačkog oružja) provoditi će se u koordinaciji s nadležnom policijskom postajom.

Sukladno *Zakonu o lovstvu* i njemu pratećim *Pravilnicima* kao podzakonskim aktima, svako izlučenje divljači mora se unijeti u propisani obrazac PZD-4, a ukoliko se radi o uginuću nužno je sastaviti *Zapisnik o šteti na divljači*.

Popis svih *Pravilnika* koje je nužno znati i po kojima se izvršava i provodi ovaj *Program* dan je u poglavlju Uvod, u popisu literature.

Mjere za sprječavanje šteta od divljači sastoje se od niza radnji kojima se nastoje umanjiti štete na vegetacijskim kulturama, staništu, prirodi kao cjelini, te na drugim vrstama divljači, kao i pojedinim strogo zaštićenim i pojedinim ostalim životinjskim vrstama na koje jedni na druge mogu negativno utjecati.

Sve vrste divljači, kao i pojedine strogo zaštićene i pojedine ostale životinjske vrste nepoželjne su na području ove površine izvan lovišta zbog ugrožavanja sigurnosti i ljudskih života, materijalnih šteta, mogućih nezgoda, a u konačnici i šteta na staništu, prirodi kao cjelini, te na svim vrstama divljači, kao i pojedinim strogo zaštićenim i pojedinim ostalim životinjskim vrstama na koje jedni na druge mogu negativno utjecati.

Najveći dio mjera za sprječavanje šteta na divljači ujedno su i mjere za sprječavanje šteta od divljači.

EDUKACIJA I SURADNJA S VLASNICIMA I KORISNICIMA POVRŠINA IZVAN LOVIŠTA

U cilju uspješnijeg gospodarenja ovim površinama izvan lovišta bitna je suradnja između Općine Bosiljevo kao pravne osobe koja koristi ili upravlja zemljištem, odnosno one pravne ili fizičke osobe koja će biti zadužena za izvršenje ovog *Programa* i Stručne službe koja će biti zadužena za provedbu ovog *Programa*, s vlasnicima, zakupnicima i/ili korisnicima zemljišta koje se nalazi na području ove površine izvan lovišta.

Glede zaštite interesa vlasništva, poduzimati će se mjere propisane zakonom i po ovlaštenim službama. Vlasnici i korisnici zemljišta koji na ovim površinama izvan lovišta imaju zemljište moraju, i to bez odgađanja, obavijestiti Općinu Bosiljevo, odnosno pravnu ili fizičku osobu koja provodi ovaj *Program*, o pojavljivanju divljači na ovim površinama izvan lovišta, kao i o eventualnim stazama divljači kojima ista dolazi na ove površine izvan lovišta, eventualnim započetim štetama na zemljištu, kao i o okolnostima koje mogu utjecati na poduzimanje mjera za sprječavanje štete koju može nanijeti divljač na njihovu zemljištu.

Vlasnici vrtova i voćnjaka trebali bi iste, sukladno *Zakonu o lovstvu*, ograditi ili ih zaštititi na bilo koji drugi dopušteni način, kako divljač u njima ne bi počinila štetu.

Saniranjem, redovnim čišćenjem i što češćim odvozom komunalnog otpada s područja ove površine izvan lovišta smanjiti će se ulazak nekih vrsta divljači, ali i pojedinih strogo zaštićenih i pojedinih ostalih životinjskih vrsta, na ove površine u potrazi za hranom. Isto tako pokušati s vlasnicima i korisnicima zemljišta odabirati kemijska, biološka i biotehnička zaštitna sredstva pri raznom tretiranju, a koja neće negativno utjecati na zdravstveno ili bilo koje drugo stanje divljači, kao i pojedinih strogo zaštićenih i pojedinih ostalih životinjskih vrsta.

U slučaju nastanka štete od divljači potrebno je sukladno *Pravilniku o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarskih planova* načiniti *Zapisnik o šteti od divljači*, koji je propisan spomenutim *Pravilnikom*.

Uočavanjem divljači na ovim površinama izvan lovišta može se stupiti u kontakt s lovoovlaštenikom s područja čijeg lovišta je navedeno zamijećeno. S okolnim lovoovlaštenicima može se pokušati dogovoriti da oni obave istjerivanje divljači od ove površine izvan lovišta prema svom lovištu.

Isto tako može se pokušati organizirati sastanke s okolnim lovoovlaštenicima, na čijim se dijelovima opisane granice lovišta nalazi ova površina izvan lovišta, i pokušati dogovoriti što više detalja vezanih uz sprječavanje dolaska divljači na ove površine izvan lovišta ili istjerivanja divljači s ove površine izvan lovišta.

Uz istjerivanje divljači s ove površine izvan lovišta pokušati dogovoriti da se njihovi skupni lovovi obavljaju na način da pogon ili prigon krenu od objekata ili ograda prema središtu njihovog lovišta. Na navedeni način divljač bi se odmaknula od ove površine izvan lovišta, a u slučaju da se radi obrnuto izbjegli bi se slučajevi zalijetanja divljači u ograde ili dolazak na zemljišta na kojima nije ustanovljeno lovište.

Isto tako može se zatražiti od okolnih lovoovlaštenika da lovnogospodarske objekte i to hranilišta, solišta, pojilišta i kaljužališta odmaknu što je više moguće dalje od same ove površine izvan lovišta te da na prostorima koja su udaljenija od ove površine izvan lovišta obave pojačanu prihranu. Pojačanu prihranu valjalo bi obavljati tijekom cijele godine, a osobito tijekom nepovoljnih mjeseci u godini kada hrane u prirodi ima znatno manje ili je divljači otežano doći do iste.

Može se pokušati dogovoriti i formiranje jednogodišnjih i višegodišnjih površina pod raznim poljoprivrednim kulturama u svrhu prehrane na lokacijama koje nisu tik uz ovu površinu izvan lovišta. Važno je divljači osigurati i optimalne pašne površine, čime ista ne bi imala potrebu za ulazak na okućnice, odnosno zelene i košene travnate površine na kojima se ne ustanovljuje lovište. Rečenim bi se divljač odmaknula od neposredne blizine ove površine izvan lovišta.

NABAVLJANJE KEMIJSKIH, BIOLOŠKIH I BIOTEHNIČKIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA

Nabavljanje kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava te njihovo postavljanje može se obavljati u suradnji s vlasnicima i korisnicima kojima se navedena sredstava izdaje. Navedena sredstva potrebno je nabaviti i primijeniti u cilju sprječavanja štete koju divljač može načiniti na ovim površinama izvan lovišta. Navedena sredstva mogu se primijeniti u preventivnu svrhu i to sprječavanja ulaska divljači, ali i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta na ove površine izvan lovišta, i u slučaju pojave štete. Sprječavanjem ulaska divljači, ali i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta na područje ove površine izvan lovišta, gdje životinjske vrste uglavnom i nemaju mjesta, odnosno staništa, podignuti će se sigurnost ljudi te će se smanjiti materijalne štete na objektima i površinama, ali i na divljači.

Kemijske metode sastoje se od upotrebe repelenata, bilo kao gotovih proizvoda, bilo u vlastitoj proizvodnji. Kemijska sredstva su niz raznih kemijskih repelenta na bazi specifičnog, divljači nepoželjnog i neugodnog mirisa zbog kojeg ista napušta kemijskim sredstvima branjena, odnosno mirisom obilježena područja. Na tržištu se nalazi cijeli niz repelenata pod različitim trgovačkim nazivima, a zajedničko im je da svojim specifičnim mirisom odbijaju divljač. Nanošenjem kemijskih sredstava uz ili na ove površine izvan lovišta sprječavati će se približavanje ili obitavanje divljači na istoj. Kemijski repelenti moraju se postavljati i nanositi u količinama koje su propisane od strane proizvođača. Uz svaki repelent priložene su detaljne upute u kojima se govori o načinu primjene, vrsti divljači protiv koje se primjenjuje, koju štetu sprječava i kolika je količina i koncentracija potrebna za zaštitu. Ovisno o načinu primjene, repelenti se mogu koristiti za plošnu ili stabilimičnu zaštitu. Djeluju tako da divljač odbijaju nepoželjnim mirisom, okusom ili mehanički. Kemijska metoda sastoji se u upotrebi raznih repelenta na bazi specifičnog mirisa, ali je isto tako bitno da navedena sredstva ne štete niti divljači, niti ekosustavu kao cjelini te da osobito nisu štetna za zdravlje ljudi.

Biološke metode sprječavanja šteta od divljači obuhvaćaju više komponenata i dugoročno su jedino one efikasne. Sastoje se od striktnog provođenja odredaba ovog *Programa*, od izlučivanja divljači s ove površine izvan lovišta jer divljač na ovom prostoru nema uvjeta za boravak i obitavanje, a prema potrebi i u suradnji s okolnim lovoovlaštenicima, i od izlaganja određenih količina hrane što dalje od ove površine izvan lovišta. Ta hrane koja se može izložiti samo izvan ovih površina izvan lovišta ima za cilj odvratanje divljači od ovih površina izvan lovišta, gdje je ista nepoželjna. Navedena izložena količina hrane u suradnji s okolnim lovoovlaštenicima ima dvostruki cilj, odnosno i sprječavanje šteta od divljači, ali i zaštitu divljači. Prema mogućnosti i u suradnji s okolnim lovoovlaštenicima čija lovišta graniče s ovom površinom izvan lovišta, na što većoj udaljenosti osnivati svake godine površine pod jednogodišnjim i/ili višegodišnjim remizama te osigurati što veći broj kvalitetnih pašnih površina. Sve te površine pod jednogodišnjim i višegodišnjim remizama bitno je zasaditi ili zasijati kulturama koje divljač preferira, a kojih nema na okolnom području. **Kulture koje će se saditi ili sijati moraju biti odabirane u skladu sa Zakonom o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima.** Biološka metoda je i održavanje propisane brojnosti divljači. Budući da je ova površina izvan lovišta stalno naseljeno područje, Općina Bosiljevo kao pravna osoba koja koristiti ili upravlja zemljištem, odnosno ona pravna ili fizička osoba koja će biti zadužena za izvršenje ovog *Programa* i Stručna služba koja će biti zadužena za provedbu ovog *Programa*, sama će i to na licu mjesta odlučiti o izlučivanju divljači, koja se eventualno pojavi, na temelju svoje procjene koju se divljač i u kojoj brojnosti mora izlučiti s ove površine izvan lovišta.

Mehaničke metode sastoje se iz zaštite ugroženih područja određenim, provedbenim radovima na i uz ove površine izvan lovišta. Mehanička zaštita ugroženog područja ili objekta može se obavljati ogradom koja onemogućava pristup divljači, što je najskuplja, ali i najefikasnija zaštita. Zbog specifičnosti ove površine izvan lovišta ista se ne može u potpunosti ograditi te se iz navedenoga razloga mogu ograditi samo manje površine. Ukoliko će se obaviti ograđivanje pojedinih područja i dijelova, ogradu se treba održavati, na potrebnim mjestima nadograditi, zamijeniti dotrajale dijelove i slično. Na područjima gdje divljač najčešće ulazi na ove površine izvan lovišta može se pokušati s postavljanjem električnih pastira, svjetlucavih folija, raznih klepetala i slično. U mehaničke metode spada i postavljanje raznih plašila, na vizualnoj ili zvučnoj bazi, a koja isto tako imaju za cilj odvratanje divljači od ove površine izvan lovišta.

IZGON DIVLJAČI TE UPOTREBA ZAŠTITNIH SREDSTAVA I PLAŠILA

Zaštitu prostora ove površine izvan lovišta **izgonom divljači** može provoditi Općina Bosiljevo kao pravna osoba koja koristiti ili upravlja zemljištem, odnosno ona pravna ili fizička osoba registrirana za obavljanje lova koja će biti zadužena za lov na temelju ovog *Programa*, te Stručna služba koja će biti zadužena za provedbu ovog *Programa* i s kojom je potpisan Ugovor o provedbi ovog *Programa*.

Izgon divljači može se obaviti na temelju trenutne procjene da divljač neće utjecati na svakodnevni život na ovoj površini izvan lovišta te da neće ugroziti živote ljudi koji bi trebali obaviti izgon. Izgon divljači, osim ptica, s ovih površina izvan lovišta obavlja se na način da goniči krenu od objekata ili ograda na ovoj površini izvan lovišta te da divljač potiskuju od površine prema granicama odnosno i dalje od 300 metara od zemljišta na kojima se ne ustanovljuje lovišta. Upotrebom mreža dugačkih 20-40m tjerala bi se, odnosno usmjeravala, životinja prema i dalje od granica ove površine izvan lovišta. Navedeno se može primijeniti na većinu vrsta divljači osim gdje bi u opasnost mogli doći životi osoba odnosno goniča koji obavljaju istjerivanje. Pri izgonu divljači treba trenutno procijeniti rizik i izvodivost cijele operacije.

Jedna od mjera izгона divljači je i **uklanjanje gnijezda**. Navedenu metodu potrebno je provoditi i primjenjivati u skladu s zakonskim propisima, a u svrhu sprječavanja gniježđenja većeg broja ptica. Ovu mjeru može se provoditi na području parkova, zelenih površina, na drveću i grmlju na groblju ili sportskim terenima i sličnim zemljištima.

Prilikom uklanjanja gnijezda treba paziti da ptice ne sjede na jajima, sukladno zakonskim propisima. Pri i neposredno nakon uklanjanja gnijezda preporučuje se koristiti i zvučne metode kako ptice ne bi ponovno počele graditi gnijezda.

Za sprječavanje pojavljivanja divljači, ali i pojedinih strogo zaštićenih i pojedinih ostalih životinjskih vrsta mogu se koristiti i **vizualna i zvučna plašila**. Vizualna plašila u obliku balona, traka ili silueta ptica i raznih grabežljivaca imaju za cilj odvratanje divljači te pojedinih strogo zaštićenih i pojedinih ostalih životinjskih vrsta od same ove površine izvan lovišta. Zvučna plašila koriste se za puštanje glasanja divljači, ali pojedinih strogo zaštićenih i pojedinih ostalih životinjskih vrsta kada su iste u opasnosti. Zvučna plašila ne treba dugo zadržavati na jednom mjestu zbog opasnosti da se divljač ne navikne na razne zvukove koji se iz istih puštaju. Iz navedenoga razloga zvučna plašila postavlja se na određena područja dva do tri dana. Navedene metode su izrazito prikladne jer nema opasnosti od ozljeđivanja životinjske vrste koja se istjeruje. Upotreba laserskog uređaja za plašenje ptica preporučuje se tijekom cijele godine iz razloga što se ptice ne mogu priviknuti na njega, a ujedno navedeni uređaj ne ozljeđuje ptice. Nedostatak uređaja je što se isti ne može koristiti u uvjetima slabije vidljivosti, kao što je svitanje, sumrak ili izmaglica. Uređaj je osobito prikladan za rastjerivanje ptica kada počinju graditi gnijezda ili noće na drveću, objektima i zelenim površinama. Laserski uređaj emitira crvenu zraku dometa 500-700m, a njegova se učinkovitost povećava kada se primjenjuje sa zvučnim metodama zaplašivanja.

Isto tako divljač koju nije moguće istjerati iz bilo kojeg razloga potrebno je uhvatiti ili eventualno i odstrijeliti da bi se na navedenim način spriječila šteta koju uznemirena divljač može izazvati i napraviti na ovim površinama izvan lovišta sukladno svim zakonskim i podzakonskim aktima vezano za tu aktivnost.

Pojedini dijelovi ove površine izvan lovišta mogu se i **ograditi** ili na udarnim mjestima postaviti **električne pastire**, koji imaju za cilj onemogućivanje dolaska divljači na ove površine izvan lovišta.

SMANJIVANJE BROJNOG STANJA DIVLJAČI

Smanjivanje brojnog stanja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta ili zbog prekobrojnosti okvirnog kapaciteta za svaku pojedinu vrstu dolazi do mogućnosti stradavanja ljudi i imovine obavlja se propisanim mjerama ovog *Programa*.

Izlučivanje divljači na ovim površinama izvan lovišta obavlja pravna ili fizička osoba koja je registrirana za obavljanje lova. Važno je napomenuti da izvan lovišta i jedno grlo/rep/kljun divljači na području ovih površina navedenih na obrascu PZD-1 predstavlja prekobrojno stanje gdje može doći do gospodarski nedopustivih šteta na objektu, imovini, ali i na ljudskim životima.

Lov divljači na ovim površinama izvan lovišta može obavljati pravna ili fizička osoba registrirana za lov i u skladu sa odredbama *Zakona o lovstvu* i *Pravilnika* proizašlih iz istog, poštujuću lovačku etiku i običaje. Svaki obavljeni lov evidentira Stručna služba za provedbu ovog *Programa* po lovnim godinama u obrascu PZD-4.

Uhvaćena, odstrijeljena ili na neki drugi način stečena divljač (uginuća) pripada pravnoj ili fizičkoj osobi koja koristi ili upravlja zemljištem, odnosno ovom površinom izvan lovišta.

Prije obavljanja bilo kakvog lova (hvatanje, sanitarni ili redukcijski odstrjel) potrebno je od ministarstva nadležnog za poslove lovstva, a na temelju dokaza (prebrojavanje, potvrda o pojavljivanju bolesti ili proglašenju zaraze, slike ozlijeđene divljači i slično) **zatražiti evidencijske markice za obilježavanje krupnih vrsta divljači**. Isto tako prije lova potrebno je i od Hrvatskog lovačkog saveza preuzeti/kupiti propisanu dokumentaciju, blok "**Dopuštenje za lov divljači i Zapisnik o obavljenom lovu**", blok "**Dopunski zapisnik**" i blok "**Potvrda o podrijetlu divljači i njezinih dijelova**".

Svu divljač dopušteno je loviti i odstrijeljivati u skladu sa zakonskim propisima.

Svi trofeji koji podliježu vrjednovanju (*Pravilnik o trofejima divljači*) moraju se ocijeniti.

Također, može se **tražiti izlučivanje divljači tijekom cijele lovne godine, bez obzira na vrijeme lovostaja**.

Protokol za postupanje pri izlučivanju divljači bio bi osigurati mjesto gdje se divljač nalazi te osiguravati prostor tijekom cijeloga vremena njenog izlučivanja.

Pravna osoba, **Općina Bosiljevo**, koja upravlja ovim površinama izvan lovišta i koja je **ovlaštenik prava lova (lovoovlaštenik)** ukoliko nije registrirana za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljač, obavljanje izlučivanja divljači i/ili strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta s područja ove površine izvan lovišta obvezna je povjeriti pravnoj ili fizičkoj osobi koja je registrirana za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljač.

Pravna osoba, **Općina Bosiljevo**, koja upravlja ovim površinama izvan lovišta i koja je **ovlaštenik prava lova (lovoovlaštenik)** dužna je organizirati Stručnu službu za provedbu ovog *Programa* i sklopiti pisani **Ugovor**.

Poslove Stručne službe za provedbu lovnogospodarskih planova može obavljati osoba koja je tijekom najmanje srednjoškolskog obrazovanja završila odgovarajući nastavni program iz lovstva i koja ima važeću lovačku iskaznicu.

U lovu, odnosno u izlučivanju, smije sudjelovati osoba koja uza se ima lovačku iskaznicu s važećom identifikacijskom markicom za pojedinu lovnu godinu i pisano dopuštenje ovlaštenika prava lova. Odstreljivati divljač smije samo osoba koja uz navedene uvjete posjeduje i oružni list za držanje i nošenje oružja u svrhu lova.

U obrazac PZD-4 kronološkim redom unutar lovne godine Stručna služba unosi podatke o svakom obavljenom lovu za svaku lovnu godinu.

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							
01.04. ..../ 31.03.							

8. BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA

Divljač i sve druge životinjske vrste koje stalno ili sezonski obitavaju unutar ili u blizini površina izvan lovišta, u pravilu se u neposrednoj blizini hrane i razmnožavaju, što je u svakom slučaju od presudnog utjecaja kako za divljač, tako i za životinjske vrste.

Za vrijeme važnosti ovog *Programa* utvrđuju se osnovne mjere (briga) o svim životinjskim vrstama u cilju očuvanja i poboljšanja prirodnih staništa, te održavanja bio-ekoloških odnosa, uvažavajući mogućnost staništa i područja te biološke zahtjeve divljači kao i svih drugih životinjskih vrsta.

U blizini ovih površina izvan lovišta, ali i na ovim površinama izvan lovišta, obitavaju, zadržavaju se, kote, legu, gnijezde ili samo prelaze preko šireg područja brojne druge životinjske vrste, posebice se to odnosi na sisavce, ptice pjevice i pernate grabežljivce, ali i gmazove i vodozemce.

Pojedine druge životinjske vrste, isto kao i divljač, nemaju stanište na ovim površinama izvan lovišta te je njihova prisutnost, zbog istih razloga kao i prisutnost divljači, na njima nepoželjna.

Briga o svim drugim životinjskim vrstama, s ciljem očuvanja i poboljšanja prirodnih staništa, održavanja ekoloških odnosa i uvažavanja bioloških zahtjeva divljači i svih drugih životinjskih vrsta u okviru mogućnosti staništa tijekom razdoblja važenja ovog *Programa* moguća je kroz sljedeće aktivnosti koje se predlaže provoditi:

1. **stalno praćenje** obitavanja i pojavljivanja strogo zaštićenih i drugih životinjskih vrsta uz površine izvan lovišta s ciljem sprječavanja njihovog ulaska na područje ove površine izvan lovišta;
2. **evidentiranja** pojava novih vrsta uz područje ove površine izvan lovišta;
3. **utvrđivanja** vremenskog intervala obitavanja sezonskih, odnosno prolaznih vrsta;
4. **praćenje** ponašanja i zdravstvenog stanja strogo zaštićenih i drugih životinjskih vrsta te dojava nadležnim tijelima o pojavi uginuća i nađenim primjercima uginulih strogo zaštićenih i drugih životinjskih vrsta;
5. **evidentiranje** broja žive i uginule mladunčadi po leglu, odnosno gnijezdu, kada je to moguće, u cilju praćenja općeg stanja i broja pojedine strogo zaštićene i druge životinjske vrste;
6. **sprječavanje** uništavanja okota, legla, gnijezda i jaja strogo zaštićenih i drugih životinjskih vrsta te uništavanje mladunčadi i odraslih primjeraka;
7. **tražiti** od nadležnih tijela poduzimanje odgovarajućih mjera u slučajevima pojave svake strogo zaštićene i druge životinjske vrste na području ove površine izvan lovišta, u cilju sprječavanja šteta na samoj ovoj površini izvan lovišta.

9. PRIKAZ FINACIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU PROGRAMA

U desetogodišnjem razdoblju važenja ovog *Programa* dosta je teško predvidjeti točne troškove i sve troškove koji bi u provedbi ovog *Programa* mogli nastati tijekom tih godina.

Financijska sredstva potrebna za provedbu ovog *Programa* u prvom redu se odnose na njegovo izvršenje i provedbu, na mjere za sprječavanje šteta od i na divljači, na mjere zaštite divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta te nabavu zaštitnih sredstava, potrebne opreme i potrošnog materijala.

Prikaz financijskih sredstava sastoji se od troškova koji će nastajati provođenjem propisanih mjera, a na visinu troškova direktno utječu vrste i broj divljači koja će se pojaviti na površinama izvan lovišta, kretanje cijena opreme ili potrošnog materijala, kretanje cijena pojedinih sredstava i radova utrošenih u svrhu zaštite divljači i sprječavanja šteta od i na divljači i slično.

Radi navedenog, sva stvarna financijska sredstva potrebna za provedbu ovog *Programa* iskazuje se na kraju razdoblja važenja ovog *Programa*.

Za desetogodišnje razdoblje procijenjeni su sljedeći okvirni **godišnji** troškovi:

VRSTA TROŠKA	CIJENA (€)
Provođenje Programa zaštite divljači (djelatni troškovi Stručne službe i Lovočuvarske službe, monitoring, dostave propisanih obrazaca za nadležna tijela, vođenje propisane dokumentacije, organizacija izlučenja i zbrinjavanja otpada, izrada godišnjih planova, korespondencija s nadležnim tijelima (Ministarstva i ostali)	4.000,00
Nabava opreme i pomagala (godišnje održavanje i popravci tehničkih pomagala, troškovi materijala, nabava zaštitnih sredstava, naknada šteta i ostalo)	2.000,00
Oprema za izvođače radova na izlučenju i transportni troškovi (direktni i indirektni troškovi terenskih radnika i naknada za izvođače radova i stručno osoblje, preventivne mjere i ostalo)	1.000,00
Troškovi znanstveno-istraživačkog rada i školovanja te osposobljavanja (troškovi koji nastaju prilikom osposobljavanja izvođača, troškovi licenci i ostalo)	1.000,00
Ostali troškovi (marketing i komunikacija s medijima, izdavanje obavijesti i obilježavanje terena prilikom izvođenja radova, uredski materijal i ostalo)	1.000,00
UKUPNO	cca. 9.000,00

Stvarna visina financijskih sredstava koje će trebati izdvojiti za provedbu ovog *Programa* ovisiti će o cijenama na tržištu i stvarnom brojnomo stanju divljači te strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje će se pojavljivati na ovim površinama izvan lovišta. Budući da je moguće koristiti više metoda za suzbijanje šteta od divljači, nositelju *Programa* je ostavljeno na izbor koju metodu će provoditi i sukladno tome koju opremu će nabavljati te vrste radova primjenjivati sukladno monitoringu tj. praćenju.

Izradi Revizije ovog Programa pristupa se kada se trajnije i značajnije izmijene uvjeti i okolnosti na kojima se temelji ovaj Program.

10. KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI

Kronika zaštite divljači za svaku lovnu godinu evidentira kronološkim redom sva zbivanja na ovim površinama izvan lovišta, a osobito:

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*

POPIS PRILOGA

U skladu s odredbama *Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači ovom Programu zaštite divljači* prilaže se:

1. Akt o ustanovljenju područja za koje je izrađen *Program* (prostorni plan Općine Bosiljevo i izmjene i dopune)
2. Rješenje nadležnog ministarstva o provedenom postupku prethodne ocjene (Rješenje o ocjeni prihvatljivosti ovog *Programa* za ekološku mrežu)
3. Zapisnik Stručnog povjerenstva za pregled *Programa*
4. Suglasnost nadležnog ministarstva na *Program*
5. Topografska karta područja za koje je izrađen *Program* u mjerilu 1:25000 ili krupnije
6. Kartografski prikaz područja ekološke mreže u odnosu na obuhvat *Programa*

KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI - lovna godina 2024/2025

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*

KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI - lovna godina 2025/2026

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*

KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI - lovna godina 2026/2027

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*

KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI - lovna godina 2027/2028

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*

KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI - lovna godina 2028/2029

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*

KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI - lovna godina 2029/2030

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*

KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI - lovna godina 2030/2031

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*

KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI - lovna godina 2031/2032

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*

KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI - lovna godina 2032/2033

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*

KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI - lovna godina 2033/2034

1. broj divljači i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na ovoj površini izvan lovišta ili preko njega samo prelaze
2. štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda
3. dolazak i odlazak sezonskih vrsta
4. aktivnost Stručne službe i Lovočuvarske službe za provedbu ovog *Programa zaštite divljači*
5. štete od i na divljači i štete na ovim površinama izvan lovišta
6. opažanja i nalaze strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta koje utječu na gospodarenje ovim površinama izvan lovišta
7. antropogeni utjecaji
8. pokuse za znanstvena istraživanja ako je takvih istraživanja bilo
9. sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju ovog *Programa zaštite divljači*